

Resilient mottagande av flyktingar – ett europeiskt perspektiv

Mikael Linnell

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Ett resiliert flyktingmottagande.....	4
1.2 Metod.....	4
1.3 Disposition	5
1.4 Begreppsliga klargöranden.....	5
1.4.1 <i>Migrant eller flykting?</i>	5
1.4.2 <i>Mottagande och integration</i>	7
2 Mottagningsstruktur efter 2015	7
3 Legislativa förutsättningar	9
4 Erfarenheter och goda exempel	11
4.1 Goda exempel med fokus på mottagningsfasen	11
4.2 Goda exempel med fokus på integrationsfasen	14
4.3 Stadens betydelse för mottagande och integration	18
5 Forskning i framkant	21
5.1 Pågående forskning.....	22
5.2 Aktuella utlysningar	25
6 Diskussion	28
Referenser	32
Bilaga 1	36
Bilaga 2	37

1 Inledning

Den här översikten görs som en av fem rapporter inom ramen för projektet *Samhällsresiliens i Sverige: styrning, sociala nätverk och lärande* (RISE). Rapporterna kartlägger forskning, trender och goda exempel inom området samhällsresiliens samt inom projektets tre empiriska studieområden: våldsbejakande extremism, flyktingmottagande och anpassning till ett förändrat klimat. Syftet med dessa rapporter är att ge en samtida blick på kunskapsläget, liksom en antydning om den utveckling som sannolikt kommer att ske inom dessa områden under överskådlig tid. Den tänkta målgruppen, utöver andra forskare, är framför allt professionella som verkar inom projektets intresseområden.

1.1 Ett resilient flyktingmottagande

Mycket har hänt sedan de turbulenta månaderna under hösten och vintern 2015, då Europa upplevde den mest omfattande flyktingvågen sedan andra världskriget (EC, 2016a:42). Organisationer, nätverk och enskilda individer gjorde stora ansträngningar för att hantera situationen på ett så robust, värdigt och hållbart sätt som möjligt. Nu har det gått en tid och de flesta asylsökande har fått besked om sin status utifrån Migrationsverkets utredningar. Många nyanlända har successivt börjat integrera sig i mottagarlandet. Andra måste ställa in sig på repatriering - att tvingas återvända till den osäkerhet, fara, och i många fall förföljelse, som från början låg till grund för beslutet att lämna hemlandet. Samtidigt fortsätter rapporterna komma om nya uppsamlingsläger, flyktvägar, och förlista flyktingbåtar på Medelhavet.

Vad under den intensiva perioden av flyktingmottagande hösten 2015 gjordes särskilt bra? Hur ser det ut idag? Vilka kunskaper och erfarenheter bör vi ta med oss in i det framtida arbetet med flyktingmottagande på lokal nivå? Vilken forskning bedrivs på området just nu och vilka områden står i tur att beforskas, utifrån aktuella utlysningar från internationella forskningsfinansiärer? Kort sagt, hur talas det om *resiliens* i förhållande till flyktingmottagning och integrering på lokal nivå ur ett europeiskt perspektiv?

Syftet med den här rapporten är att sammanställa och syntetisera dagsaktuell forskning och dokumentation av goda exempel rörande resilient mottagande av flyktingar på lokal nivå. I en svensk kontext associeras lokalnivån ofta till kommuner. Det ska dock understrykas att kommuner i föreliggande rapport betraktas som komplexa sociala enheter och geografiska områden, och inte endast som organisatoriska enheter. Rapporten antar ett europeiskt perspektiv, med vilket menas att den forskning och de goda exempel som nämns fokuserar lokal nivå men i en europeisk kontext. Resiliens betraktas i föreliggande arbete som en inställning snarare än ett tillstånd; en idé om en önskvärd riktning mot ett välfungerande, robust och flexibelt samhälle. På så sätt inbegriper resiliens såväl en fungerande samhällsstyrning med förmåga att bevara centrala samhällsfunktioner stabila, som en förmåga till förändring och anpassning – på såväl kort som lång sikt.¹

1.2 Metod

Till denna rapport genomfördes en semisystematisk litteratursökning av nätbaserade publikationer med utgivningsår 2015-2018. Med semisystematisk sökning menas här att sökningarna efter litteratur inte gjordes i någon specifik databas utifrån några på förhand bestämda sökord, utan att proceduren var av ett mer intuitivt och explorativt slag (Bartlett & Miller, 2013; Uman, 2011). Ämnet för litteratursökningarna var tydligt definierat men avsiktligt brett: *lokala aspekter på flyktingmottagande och integration från ett europeiskt perspektiv*. Detta för att skapa ett så brett sökfält som möjligt och kunna inkludera såväl vetenskapligt granskad forskningslitteratur som rapporter och utvärderingar från lokalt förankrade projekt. Inkluderande kriterier var exempelvis (i) en europeisk kontext, (ii) publicerat

---

¹ Definitionen av resiliens är hämtad från RISE-projektets ansökningstext, se www.miun.se/RCR/RISE

2015 och senare, (iii) fokus på lokala initiativ för mottagande och integration av flyktingar/asylsökande, (iv) fokus på rekommendationer och goda exempel från policy till praktiska erfarenheter, och (v) forskning med fokus på erfarenheter från den samhälleliga hanteringen av flyktingvågen hösten 2015. Publikationer som motsvarade flera av ovan nämnda inkluderingskriterier granskades mer noggrant. Efter ytterligare reducering och komplettering valdes ett antal publikationer ut för vidare bearbetning och tematisk analys. Utvalda publikationer återfinns i rapportens käll-förteckning. Sist redovisas även kortfattat de EU-finansierade forskningsprojekt som granskats för denna rapport.

1.3 Disposition

Resultatet av den tematiska analysen speglas på ett övergripande plan genom rapportens struktur och rubriker men sammanfattas och diskuteras även mer konkret i den avslutande delen. Rapportens huvuddel inleds nedan med några begreppsliga klargöranden. I avsnitt 2 redogörs för hur mottagande av flyktingar går till idag, med tyngdpunkt på Sverige men med några internationella jämförelser. Avsnitt 3 belyser och problematiserar ett urval av de internationella ramverk som möjliggör och begränsar samhällelig resiliens vid flyktingmottagande. Avsnitt 4 behandlar goda exempel på, och utmaningar för, lokal resiliens, medan avsnitt 5 redogör för aktuell forskning kring mottagande av flyktingar. Dessa båda avsnitt utgör rapportens egentliga kärna. Rapporten avrundas sedan med en kortfattad diskussion vilken kan ses som ett försök att syntetisera rapportens innehåll och teman.

1.4 Begreppsliga klargöranden

Under genomgången av den insamlade litteraturen visade det sig att en del begrepp, på grund av att de förekom så ofta, stod ut som betydelsebärande samtidigt som deras innebörd kunde uppvisa en hel del nyansskiftningar. Ett sätt att tänka kring sådana begrepp är att se dem som sensiterande snarare än definitiva (Blumer, 1954), vilket innebär att de får sin betydelse i de(t) sammanhang där de existerar. Sensiterande begrepp kan användas för att rikta uppmärksamheten mot annars svårupptäckta sociala fenomen. Samtidigt kan det finnas anledning att precisera lite närmare hur dessa begrepp tolkas och används i den här rapporten. I det följande redogör jag alltså för några i litteraturen (och därmed även i rapporten) återkommande begrepp.

1.4.1 Migrant eller flykting?

Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR är en flykting (Eng. *refugee*) en person som flyr över en internationell gräns undan en väpnad konflikt eller förföljelse av olika slag. Migranter definieras övergripande av FN som människor som lever utanför sitt födelseland.² Migranter består av många olika slags flyttare med olika drivkrafter och motiv: En del har tvingats fly, andra har flyttat frivilligt (Gieseken, 2017:125; Pelling, 2018:3). En grundläggande definition av begreppet flykting återfinns i FN:s flyktingkonvention, vilken upprättades efter andra världskriget för att ge skydd åt de människor som på grund av hot och förföljelse inte kunde återvända till sina hemländer. Konventionen (UN, 1951, artikel 1) definierar begreppet flykting på följande vis:

The term "refugee" shall apply to any person who, owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of his former habitual residence, is unable, or, owing to such fear, is unwilling to return to it.³

---

² <https://refugeesmigrants.un.org/definitions>

³ Formuleringen är modifierad i enlighet med 1967 års tillägg (UN, 1967)

När det gäller begreppet migrant är definitionerna inte lika entydiga. FNs konvention för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter (UN, 1990, artikel 2) definierar migrantarbetare på följande vis: "The term 'migrant worker' refers to a person who is to be engaged, is engaged or has been engaged in a remunerated activity in a State of which he or she is not a national". En betydligt bredare definition har tagits fram av IOM, International Organization for Migration. IOM definierar migrant som... "any person who is moving or has moved across an international border or within a State away from his/her habitual place of residence, regardless of (i) the person's legal status; (ii) whether the movement is voluntary or involuntary; (iii) what the causes for the movement are; or (iv) what the length of the stay is".⁴ Värt att notera här är att migrant enligt denna breda definition alltså kan referera till personer som flyttar såväl utomlands som inom ett land, och som flyttar av egen fri vilja eller genom tvång, vilket exempelvis innebär att såväl flyktingar (enl. FN-konventionens definition) och internflyktingar (s.k. IDPs, Internally Displaced Persons), som offer för människohandel (s.k. human trafficking) skulle kunna definieras som migranter. En något snävare definition, som används av bland andra UNHCR, säger att "The term 'migrant' (...) should be understood as covering all cases where the decision to migrate is taken freely by the individual concerned, for reasons of 'personal convenience' and without intervention of an external compelling factor" (UNHCR, 1998:10). Här indikeras alltså att begreppet migrant, genom sin betoning på det frivilliga valet att flytta, *inte* refererar till flyktingar eller andra som av tvång lämnat sina hem.⁵ Än mer komplicerad blir begreppsdiskussionen sedan FNs generalförsamling i den så kallade New York-deklarationen för flyktingar och migranter (UN, 2016) skapat ett gemensamt ramverk för att skydda människor på flykt i situationer av vad FN benämner storskalig migration. I New York-deklarationen (UN, 2016, artikel 6), ges följande bakgrund:

Though their treatment is governed by separate legal frameworks, refugees and migrants have the same universal human rights and fundamental freedoms. They also face many common challenges and have similar vulnerabilities, including in the context of large movements. "Large movements" may be understood to reflect a number of considerations, including: the number of people arriving, the economic, social and geographical context, the capacity of a receiving State to respond and the impact of a movement that is sudden or prolonged. The term does not, for example, cover regular flows of migrants from one country to another.

Alltså, för att fullt ut förstå hur begreppen flykting och migrant förhåller sig till varandra så kan vi inte luta oss mot universella definitioner, utan vi måste i stället se begreppen som kontextbundna, med olika betydelser i olika tids- och rumsmässiga sammanhang. Som ett konkret exempel kan nämnas att begreppsdiskussionen i just New York-deklarationen förmodligen hade upplevts som högst besynnerlig före hösten 2015. I en del sammanhang kan det tyckas relevant att se flyktingar som en särskild kategori under paraplybegreppet migranter. I andra sammanhang, inte minst när det kommer till internationell lag, är det av största vikt att särskilja begreppen. Att använda dem på ett överlappande sätt riskerar att urvattna de särskilda rättigheter som följer med att bli erkänd flyktingstatus.⁶ När termer som "vulnerable migrants", "involuntary migration", eller "large-scale migration" dyker upp i nyhetsmedia, akademiska (och andra) publikationer eller i det allmänna språkbruket, så kan det alltså finnas anledning att man utifrån det aktuella sammanhanget funderar över om det egentligen handlar om "refugees".

---

⁴ <https://www.iom.int/who-is-a-migrant>

⁵ www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant

⁶ "Countries deal with migrants under their own immigration laws and processes. Countries deal with refugees through norms of refugee protection and asylum that are defined in both national legislation and international law. Countries have specific responsibilities towards anyone seeking asylum on their territories or at their borders" (www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html).

1.4.2 Mottagande och integration

Med mottagande (Eng. *reception*) av flyktingar kan åsyftas dels den formella process som inleds med en flyktings ansökan om asyl vid en statlig myndighet (MMRP, 2017), dels den informella kedja av händelser som föregår asylansökan, från det ögonblick den flyende passerar gränsen till det land som uppfattas som slutdestination. Under denna period kan den flyende hypotetiskt komma i kontakt med en stor mängd frivilliga och professionella individer, organisationer och institutioner från det aktuella lokalsamhället. För det internationella perspektivet kan det vara av vikt att lyfta fram Europaparlamentets och rådets direktiv (EU, 2013/33) om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. Direktivet syftar till att fastställa grundläggande och jämförbara livsvillkor för asylsökande i hela EU (se vidare i avsnitt 2). Det är med andra ord relativt enkelt att urskilja ett glapp mellan EU-lagstiftningens påbud om det formella mottagandet av flyktingar och hur det faktiska men ofta informella mottagandet sker under verkliga förhållanden (MMRP, 2017).

Integration är ett omtvistat och delvis politiserat begrepp. Det kan uppfattas både som en process och som en slutpunkt eller ett normativt resultat. Det uppfattas generellt som något positivt, men termen bär samtidigt på en stark association till uppdelningen mellan "vi" och "dom". Integrationsprocessen och resultatet av en sådan process beror i hög grad på värdsamhällets självidentitet och syn på immigration: somliga framhåller gärna bilden av den egna nationen som tillkommen *genom* immigration, medan andra ser på nationen som existerande *trots* den immigration som förekommit och/eller förekommer. De senare ser alltså immigration som ett avgörande hot mot nationens sammanhållning (EC, 2016a:54). Beroende på vilket perspektiv man har blir det med andra ord en intressant fråga huruvida integration uppfattas som något av individen *självalt* eller som något från samhället *påtvungat*. I den här rapporten fyller begreppen *mottagande* och *integration* även en annan viktig funktion, nämligen som avgränsningar av det specifika intresseområdet. Mottagande och integration kan ses som start- respektive slutpunkter i en temporal sekvens, och det är just denna sekvens som står i fokus i föreliggande rapport (se vidare i avsnitt 2). Den litteratur som samlats in och granskats berör med andra ord inte flyktingars väg *till* mottagarlandet. Den berör heller inte i någon högre utsträckning flyktingars liv (med eller utan uppehållstillstånd) *efter* de första officiella integrationsfrämjande åtgärderna, som språkundervisning eller arbetsmarknadspraktik.

2 Mottagningsstruktur efter 2015

I det här avsnittet redogörs för hur mottagande av flyktingar går till idag, med tyngdpunkt på Sverige men med några internationella jämförelser. I Sverige är det Migrationsverket som har huvudansvar för mottagandet av personer som kommer hit för att söka asyl.⁷ Kommunerna ansvarar för mottagandet av ensamkommande barn upp till 18 år.⁸ Migrationsverkets ansvar för mottagandet innebär att människor på flykt som anländer till Sverige och söker asyl registreras, får möjlighet att bo på en förläggning, möjlighet till sysselsättning och möjlighet till ekonomiskt bistånd (RIR 2017:4, s. 32; SOU 2017:12, s. 43). Vidare är det Migrationsverket som ansvarar för att alla ensamkommande barn som söker asyl i Sverige registreras och anvisas till en kommun som sedan svarar för omvårdnad och boende (SOU 2017:12, s. 44). När Migrationsverket anvisar en kommun att ordna boende för ett barn blir det därefter den kommunens ansvar att utreda barnets behov och besluta om lämpligt boende.⁹ En översiktlig bild av asylprocessen gällande såväl familjer och ensamkommande över 18 år (ill. 1), som ensamkommande barn (ill. 2), ges i bilaga 1, sist i rapporten. Asylprocessen leder fram till ett beslut om avslag eller uppehållstillstånd. Vid beslut om permanent uppehållstillstånd övergår asylprocessen till den så kallade etableringsprocessen,

⁷ Se 2 § Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande (LMA)

⁸ Se 2 § Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande (LMA)

⁹ Se 1 § Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL)

vilken gäller tills dess att personen har blivit självförsörjande, exempelvis genom arbete eller studier (Region Halland, 2015:18). En översiktlig bild av etablerings-processen (ill. 3) ges i bilaga 1.

På ett övergripande plan ser systemen för mottagande av flyktingar ganska likartade ut i norra Europas länder, inklusive Tyskland. På mer detaljerad nivå skiljer sig dock länderna åt på olika punkter. Nedan ges en kort översikt över mottagningsstrukturen i ett urval av länder, liksom några utmärkande drag för vissa av dessa länder vad gäller asylprocessen. Det tyska systemet för flyktingmottagande, till att börja med, är i grunden ganska likt det svenska (BAMF, 2016, 2017). Sedan 2015 har man på delstatsnivå (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, BAMF) avsevärt kortat ner asylprocessen för individer från vissa länder genom att tillämpa en systematisk klusterprocedur: "This [cluster procedure] concentrates on breaking asylumseekers down into four groups before they file their applications. In order to allow them to be precisely categorised, criteria are established according to the country of origin, the level of complexity expected to be encountered in processing the application and the route travelled" (BAMF, 2016:29). Med andra ord, kluster A och B inbegriper sökande med högt respektive lågt skyddsbehov, kluster C inbegriper s.k. komplexa fall, och kluster D inbegriper fall som går under Dublinförordningen.

Även det danska systemet är förhållandevis likt det svenska¹⁰ (DRC, 2015), men har sedan 2015 tagit en betydligt mer restriktiv inriktning (Dk Gov 2015:29; UNHCR 2015:12). Bland annat föreslogs efter hösten 2015 lagändringar som skulle möjliggöra stora inskränkningar i flyktingars sociala och ekonomiska trygghet, ett förslag som fick FNs flyktingorgan UNHCR att be Danmark besinna sig med hänvisning till FNs konventioner om mänskliga rättigheter. I ett meddelande till den danska nationen säger UNHCR bland annat följande:

In UNHCR's view, the proposed legislative amendments will not only negatively impact upon refugees' ability to find a durable solution in Denmark and start the process of rehabilitation from the traumas of conflict and persecution, but they will also send a negative signal to other European countries, whom UNHCR also calls upon to preserve asylum space. [...] In UNHCR's view, the law proposals will negatively impact upon refugee integration in Denmark and risk further marginalizing refugees in Danish society (UNHCR, 2015:3). [...] UNHCR considers that the proposed amendments fall short of the requirements of the 1951 Convention as they do not sufficiently take into account the specific situation of refugees and because they lead to the unequal treatment and enjoyment of the right to social security (UNHCR, 2015:12).

I en omfattande jämförelse mellan fem länder (Sverige, Frankrike, Storbritannien, Kanada och USA) gjord för Svenskt Näringsliv kunde man urskilja mönster i hur systemen för mottagning och integration organiseras. Författarna delar upp länderna i olika typer, där de tre länderna med stark anglosaxisk förvaltningstradition, det vill säga Kanada, USA och Storbritannien, utgör en kategori. I dessa tre länder har den offentliga sektorn traditionellt en mer tillbakadragen roll. Förvaltningar ägnar sig framför allt åt myndighetsutövning, som att pröva asylsökningar (Hellström & Wallén, 2015:32). Frankrike och Sverige avviker enligt författarna tydligt från de tre anglosaxiska länderna, men uppvisar även så pass stora skillnader sinsemellan att det inte går att hänföra dem till en gemensam kategori. Som en viktig slutsats av jämförelsen framhåller författarna att linjära, myndighetscentrerade mottagningssystem, där tjänstemän försöker planera de nyanländas inträde i det nya landet (såsom anses typiskt för Sverige och Frankrike) fungerar jämförelsevis dåligt (Hellström & Wallén, 2015:33):

Istället är det de anglosaxiska ländernas system, inte minst Kanada och USA, där de nyanlända i större utsträckning själva har möjlighet att fatta beslut över sin väg in i det nya landet, som fungerar bättre. Det är när välgörenhets- och frivilligorganisationer kan ge nya invandrare stöd

---

¹⁰ <http://refugees.dk/en/facts/the-asylum-procedure-in-denmark/the-three-phases-of-the-asylum-procedure/>

anpassat efter de individuella behoven, framför allt i form av sociala nätverk, som inträdet går smidigare och en social mobilitet uppåt kan påbörjas (Hellström & Wallén, 2015:33).

Danmark är inte ensamt om att ha tagit en mer restriktiv riktning i sin nationella flyktingpolitik sedan 2015. Inom delar av flykting- och migrationsforskningen har det på senare tid framförts hård kritik mot vad som beskrivs som en pågående nedmontering av den gemensamma europeiska flyktingpolitiken och en *re-nationalisering* av densamma (se t.ex. Brekke & Staver, 2018). Det har till och med talats om ett "paradigmskifte" inom europeisk migrationspolitik, från en politik med utgångspunkt i mänskliga rättigheter till en politik som ska verka avskräckande för potentiella immigranter och asylsökande. Gammeltoft-Hansen och Tan (2017:28), exempelvis, menar att:

Restrictive migration control policies are today the primary, some might say only, response of the developed world to rising numbers of asylum seekers and refugees. This has produced a distorted refugee regime both in Europe and globally — a regime fundamentally based on the principle of deterrence rather than human rights protection. While the vast majority of European states still formally laud the international legal framework to protect refugees, most of these countries simultaneously do everything in their power to exclude those fleeing international protection and offer only a minimalist engagement to assist those countries hosting the largest number of refugees (Gammeltoft-Hansen & Tan, 2017:28).

Även om flera av EUs medlemsländer tydligt har rört sig mot en mer restriktiv flyktingpolitik efter 2015 så ska vi inte glömma att det trots allt finns gemensamma internationella ramverk för vad som ska anses som en grundläggande nivå för flyktingmottagande. Det vill säga, även om det blivit svårare för flyktingar att få permanent uppehållstillstånd i mottagarlandet så ska själva mottagandet och asylprocessen hålla en acceptabel och likvärdig standard oavsett vilket land man söker sig till. Exempel på områden vars lägstanivå regleras av internationella överenskommelser är boende, mat, bidrag till det dagliga uppehållet, hälso- och sjukvård, utbildning samt rådgivning (EASO, 2016; UNHCR, 2001). På samma sätt ska likvärdighet gälla för de identifierings-, registrerings-, och dokumentationsförfaranden som är en del av asylprocessen. Slutligen ska en likvärdig standard garanteras i beaktandet av grupper med särskilda behov. Exempel på personer som kan anses ha särskilda behov innefattar (ensamkommande) barn; äldre; funktionshindrade; gravida; ensamstående föräldrar med barn; offer för människohandel, tortyr, våldtäkt eller andra former av allvarligt psykiskt, fysiskt och sexuellt våld (EASO, 2016:39). Avslutningsvis, några viktiga övergripande principer för mottagande som bör nämnas:

[a] Asylum-seekers may be capable – if provided with the requisite opportunities – of realizing a significant degree of self-reliance, at a diminished cost to the State; [b] Key to the effective operation of any reception arrangement is public opinion favourable to refugees and with confidence and trust in the asylum system; [c] Burden-sharing to promote and strengthen the capacity of host States with limited resources to receive asylum-seekers is a crucial underpinning of adequate reception arrangements; [d] Gender-sensitivity and gender-awareness should be guiding principles when crafting reception arrangements (UNHCR, 2001:6).

3 Legislativa förutsättningar

I detta avsnitt redogörs kortfattat för ett urval av de internationella, framför allt europeiska, ramverk som möjliggör och begränsar samhällelig resiliens vid flyktingmottagning. Som nämndes tidigare återfinns en grundläggande definition av flyktingbegreppet i FN:s flyktingkonvention (1951). Fröet till

den gemensamma europeiska immigrationslagstiftningen finns redan, om än implicit, i de allmänna lagar och förordningar som reglerade Europeiska Unionens tillkomst och utveckling, exempelvis Romfördraget (1957). Ett stort steg togs med Schengenavtalet (1985), vilket möjliggjorde fri rörlighet för människor inom det område som då utgjordes av EUs medlemsländer. Med Maastrichtfördraget (1992) skapades, förutom grunden till den ekonomiska och monetära unionen, en EU-gemensam säkerhets- och utrikespolitisk agenda. Men viktigast med Maastrichtavtalet var ändå att det satte ramarna för vad ett EU-medlemskap innebär, vilket lade grunden för den kollektiva ideologi som skulle komma att definiera EU som något mer än ett ekonomiskt samarbetsprojekt (Blair, 2016:13-14). Med Amsterdamfördraget (1997) försökte man artikulera standardiserade och gemensamma processer för gränskontroll, asylhantering och invandring mellan EUs medlemsländer. Fördraget syftade inte endast till att stärka EUs yttre gräns (d.v.s. göra det svårare att komma in i EU) utan var även menat att tydliggöra kriterierna för mottagande av flyktingar, liksom att stärka skyddet för dem som beviljats uppehållstillstånd (Blair, 2016:14). Lissabonfördraget (2009) utgjorde en viktig milstolpe i EUs övergripande konstitution. Fördraget påverkade många olika aspekter av unionen, exempelvis stärktes den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Viktigast, i förhållande till migrationspolitiken, var fördragets uppmaning att skapa en enhetlig syn inom den europeiska asylpolitiken:

The [Lisbon] Treaty reiterated a call for a common EU asylum system. Under this system, the Treaty insisted that there should be a uniform EU asylum status for incoming asylum-seekers, a temporary common protection system for displaced migrants in the event of a crisis, and a common criteria for establishing which Member States are responsible for incoming asylum applications or similar protection inquiries. Overall, this treaty represented another vital step in formalizing the institutions of the EU along with the branches of government within it (Blair, 2016:16).

En förordning som kommit att revideras ett par gånger, och som på senare år legat till grund för många trans-nationella kontroverser, är Dublinförordningen (2013). Förordningen säger, enkelt uttryckt, att varje enskilt asylärende ska hanteras i det land som den asylsökande först anländer till. Förordningen skapades för att förhindra att migranter söker asyl i flera EU-länder samtidigt. Förordningen har bland annat lett till att en del av de medlemsstater i fr.a. södra Europa vilka utgör EUs yttre gräns (och därmed "första ankomstland" enligt förordningen) fått ta ett oproportionerligt stort ansvar när tillströmningen av flyktingar till EU varit hög. Som noteras av Blair (2016): "The overwhelming tide of migrants from the current crisis [i.e. since 2015] has caused humanitarian problems, shortage of resources, and the creation of inadequate reception centers and facilities within these states" (s. 17). I maj 2015 kom Europakommissionens *Agenda för migration* (EC, 2015), vilken innehöll en mängd olika förslag till åtgärder för att hantera den uppblående situationen vid Medelhavet och migrationens alla aspekter i ett längre perspektiv.¹¹ Uppföljningar av Kommissionens *Agenda för migration* liksom utvärderingar av andra åtgärder kopplade till EUs immigrations-, asyl-, och gränspolitik har nyligen publicerats av Europaparlamentet (se EP, 2018). För en kritisk granskning av kommissionens *Agenda för migration* och dess direkta konsekvenser för asylsökande, se Campesi (2018) som bland annat noterar att "The EU Agenda on Migration seems basically aimed at turning the reception systems of frontline Member States into a border control device: those entering EU territory are caught in a social sorting apparatus that, while allowing limited possibilities of movement to some, traps others in an archipelago of detention and reception facilities at Europe's territorial edges" (Campesi, 2018:69).

---

¹¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration_en
https://ec.europa.eu/commission/priorities/migration_sv

4 Erfarenheter och goda exempel

I detta avsnitt behandlas ett urval exempel på framgångsrik lokal resiliens kopplat till mottagande och integrering av flyktingar och asylsökande. Exempelen är hämtade primärt från utvärderingar av och rapporter från NGOs och EU-anknutna projekt med fokus på lokala responser på ökad immigration. Utifrån den tematiska genomgången av litteraturen har avsnittet delats in i tre underrubriker. Först redogörs för goda exempel med fokus på mottagningsfasen. Därpå följer en motsvarande sammanställning med fokus på integrationsfasen. Avslutningsvis redogörs för litteratur som belyser stadens betydelse för både mottagande och integration. Här tas även upp en del av de utmaningar som städer, i form av ankomstplats, slutdestination, transitnav och avreseort, har att hantera. Ett citat från en OECD-rapport summerar förtjänstfullt de utmaningar som flyktingmottagning och integrering kan innebära på lokal nivå:

The refugee crisis has an important local dimension. Local authorities and a range of local organisations are at the forefront of reception and integration efforts, including community-based organisations, NGOs and social enterprises, employment services, and education and training institutions. They must provide a rapid response, often in the context of reduced resources and political tensions (OECD, 2015).¹²

När det gäller goda exempel på aktiviteter under mottagnings- och integrationsfasen så kan det vara av betydelse att påpeka sambandet mellan de faktiska åtgärder som redovisas nedan och de ramverk för likvärdigt bemötande (*standards of treatment in the reception of asylum-seekers*) (EU, 2013/33; EASO, 2016; UNHCR, 2001) som redogjordes för i avsnitt 2.

4.1 Goda exempel med fokus på mottagningsfasen

De exempel som presenteras i detta avsnitt bygger i huvudsak på vad som framkommer i publikationer från tre organisationer/projekt. En kort introduktion av dessa följer nedan. (i) Den EU-anknutna organisationen Euro-Mediterranean Regional and Local Assembly (ARLEM) har sammanställt en lista över generella exempel på hur lokala och regionala aktörer kan arbeta med mottagande av flyktingar i regionen kring Medelhavet (ARLEM, 2015).

(ii) Internationella Rödakors- och rödahalvmånefederationen (IFRC) har genomfört en omfattande studie i syfte att dela goda erfarenheter och exempel från sin världsomspännande verksamhet. Studien lyfter fram 59 "smart practices" kopplade till fem dimensioner av resiliens (exempelvis *physical, human* och *social resilience*), fördelade över de olika faserna av en typisk migrantresa (exempelvis *migrant camp, arrival at country of destination* och *long-term stay*). För den här rapporten har använts endast de delar av IFRCs studie som fokuserar europeiska förhållanden samt faserna mottagning (*arrival*) och integration (*long-term stay*) (IFRC, 2016:23-24).

(iii) I ett projekt med titeln *Local responses to refugee crisis – initial reception and integration. Dutch and Polish experiences* beskrivs olika lokala insatser i bland annat Amsterdam, Gdansk och Warszawa. Projektet genomfördes i samverkan mellan Nederländernas ambassad i Polen och Europeiska Kommissionens polska representant, och finansierades av EUs fond för asyl- migrations- och integrationsfrågor. Bland de goda exempel som belyses i projektet kan man se en tydlig trend i att initiativ i den polska kontexten huvudsakligen drivs av offentliga aktörer (kommuner/städer) medan i den nederländska kontexten är samverkan mellan offentliga aktörer och frivilliga/civilsamhället mer vanligt förekommande (Klaver, 2016; Pitat & Potkanska, 2017).

---

¹² <https://refugeelocalwelcome.wordpress.com/>

I *Tabell 1* nedan visas översiktligt de viktigaste faktorerna för ett resilient flyktingmottagande, så som de lyfts fram av ARLEM (2015), Klaver (2016), och Pitat & Potkanska (2017). Även om formuleringarna ter sig olika så kan man se att det finns en tydlig samstämmighet kring vilka dessa viktiga faktorer är. Går man till rapporterna kan man (under varje kritisk faktor) finna konkreta exempel på framgångsrika lokala insatser. I *Tabell 2* på följande sida redovisas ett urval konkreta exempel baserat på IFRCs (2016) studie.

Tabell 1. Faktorer för resilient flyktingmottagande

ARLEM (2015)	Klaver (2016); Pitat & Potkanska (2017)
Temporary accommodation (including distribution of clothing and toiletries)	Access to housing
Voluntary training programme (language, culture, history, institutions)	Access to language courses
Legal aid and guidance on the system applicable for foreigners	Access to legal assistance
Programmes for better inclusion of immigrants in the health care system	Access to healthcare
Reception programme in the education system, including children of asylum seekers	Access to education
Support programme for asylum seekers to help them connect with central administrations (including guidance programme on social resources)	Access to the labour market

Tabell 2. Goda exempel (smart practices) kopplade till ankomstfasen (IFRC, 2016:23)

	Dimension of resilience	Name of smart practice	Location
A R R I V A L	Regulatory	Advocacy against destitution ¹	United Kingdom
	Physical (mental health)	Specialized reception centres for people with psychological suffering ²	Belgium
	Human (info on rights)	ACCORD: database of information relevant to asylum procedures from countries of origin ³	Austria
	Human (education)	Espace Formation project ⁴	Belgium
	Human (information)	Refugee buddy app: smartphone application that provides up to date information for refugees ⁵	Netherlands
	Human (information)	Network for translators ⁶	Switzerland
	Social (society)	Resettlement reception progr. ⁷	Finland
	Social (society)	Early integration program ⁸	Finland

Kopplad till IFRCs rapport är en hemsida¹³ och en databas med detaljerad information om alla de ”smart practices” som nämns i rapporten. Där finns även en funktion för att lägga till egna förslag på framgångsrika projekt. I bilaga 2 (s. 37) finns länkar till de projekt som nämns i tabellen ovan. I linje med de ovan redovisade faktorerna för ett resilient flyktingmottagande (Tabell 1) beskriver IFRC de generella behov som flyktingar och migranter kan ha i samband med ankomstfasen, och hur lokala aktörer kan svara upp mot dessa behov:

Migrants need to be able to access a fair and personalized regularization process and access to basic needs when they arrive at their destination. While waiting for the decision, they will need access to financial income, or other means to provide for all basic needs. Information on the process, their rights and practical information on how to access temporary housing, food, healthcare, education legal assistance, psychosocial support, etc. are vital. They can seek to re-establish broken links with their families. Acceptance by potential host community is helpful in overcoming the remaining challenges, and can help with future integration. Migrants are likely to need more external support at this stage as they have fewer opportunities to rely on their own capabilities to cater for their dimensions of resilience (IFRC, 2016:14-15).

Ännu en gång kan vi alltså notera samstämmigheten mellan vad som beskrivs som faktorer för ett resilient flyktingmottagande (inklusive IFRCs redogörelse för flyktingars generella behov) och befintliga internationella ramverk för likvärdigt bemötande i ankomstfasen (EASO, 2016).

¹³ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/>

Som en sammanfattning av IFRCs rekommendationer och goda exempel i samband med ankomstfasen kan nämnas några övergripande råd till aktörer med ansvar för flyktingmottagning på lokal nivå (IFRC, 2016:20): [a] Ha tydliga och effektiva planer för uppskalning av normala rutiner; [b] Sök *brett* efter frivilliga; [c] Engagera personal (både avlönad och frivillig) med adekvat kulturell och språklig kompetens; [d] Involvera värdsamhället för olika typer av service, exempelvis tolkning och rådgivning.

4.2 Goda exempel med fokus på integrationsfasen

De goda exempel som presenteras här hämtas i huvudsak från tre aktuella publikationer från OECD. Härnäst följer en kort introduktion av de tre publikationerna. (i) Som ett led i att underlätta för medlemsländer att hantera flyktingvågen hösten och vintern 2015 utlyste OECD ett "call for initiatives" rörande "local responses to welcoming refugees: from reception to integration".¹⁴ Utlysningen resulterade i en lång rad exempel på lokalt förankrade initiativ. På projektets hemsida¹⁵ kan man läsa följande om hur inkomna exempel (närmare 40 initiativ) fördelade sig utifrån mottagnings- och integrationsfaserna:

Although the initiatives received covered all policy areas of the call most of the initiatives received address labour market integration and education and training. This is representative of these areas' crucial importance in a successful integration in local communities. Building local actors' capacity to respond to the fast increase in service demand by culturally different population requires education and training activities.

På hemsidan finns en databas där man kan söka efter initiativ utifrån land, policyområde (exempelvis boende, utbildning, tillgång till hälso- och sjukvård, samt arbetsmarknadsintegration), och typ av organisation/aktör (exempelvis kommun, statlig myndighet, eller NGO). Ytterligare ett resultat av utlysningen var tre s.k. "issues papers" (*Readiness to welcome new refugees*, *Preparing for longer-term integration*, och *City level strategies and governance*) vilka, i en samlad publikation, belyser och diskuterar olika faktorer för framgångsrik integrering av flyktingar och migranter (OECD, 2015).

(ii) OECDs (2016) rapport *Making integration work - refugees and others in need of protection* samlar olika medlemsländers erfarenheter av och exempel på integrationsåtgärder för flyktingar och andra grupper i behov av särskilt skydd och stöd. Rapporten presenterar 10 övergripande "lessons" (se *Tabell 3* nedan) tillsammans med stödjande exempel på framgångsrikt genomförande.

---

¹⁴ <https://refugeelocalwelcome.wordpress.com/>

¹⁵ <https://refugeelocalwelcome.wordpress.com/>

Tabell 3. Rekommendationer för resilient integrering av flyktingar (OECD, 2016)

Lesson	Övergripande beskrivning
1	Provide activation and integration services as soon as possible for asylum seekers
2	Facilitate labour market access for asylum seekers with high prospects of staying
3	Factor employment prospects into dispersal policies
4	Record and assess migrants' foreign qualifications, work experience and skills
5	Take into account the diversity of migrants and develop tailor-made approaches
6	Identify mental and physical health issues early and provide adequate support
7	Develop educational support programmes specific to unaccompanied minors
8	Build on civil society to integrate humanitarian rights
9	Promote equal access to integration services to refugees across the country
10	Acknowledge the need of long-term training and support for poorly educated migrants

(iii) OECDs (2018) rapport *Working together for local integration of migrants and refugees* följer upp hur lokalsamhällen, efter 2015 års stora flyktingvåg, nu arbetar med att integrera de människor som har, eller med stor säkerhet kommer att få, uppehållstillstånd. Rapporten lyfter fram exempel på framgångsrik inkludering av flyktingar och migranter från 72 städer, med särskilt fokus på Amsterdam, Aten, Barcelona, Berlin, Glasgow, Göteborg, Paris, Rom, Wien, och Altena. En del av rapporten utgörs av en checklista i tolv punkter över framgångsrik integrering av migranter på lokal nivå, vilken sammanfattas nedan i *Tabell 4* nedan.

Tabell 4. Checklista över framgångsrik integrering av migranter på lokal nivå (OECD, 2018)

Objective	Övergripande beskrivning
1	Improve vertical co-ordination and implementation at the relevant scale
2	Address the multi-dimensional needs of, and opportunities for, migrants
3	Ensure access to financial resources adapted to local level migrant integration
4	Design integration measures that take into account a long-time perspective
5	Create social spaces that bring migrants and native-born communities closer
6	Ensure access to mainstream civil services for migrants and newcomers
7	Strengthen co-operation with non-state stakeholders
8	Intensify the assessment of integration results for migrants and host communities
9	Match migrant skills with economic and job opportunities
10	Secure access to adequate housing
11	Provide social welfare measures that are aligned with migrant inclusion
12	Establish education responses to address segregation and provide professional growth

När det gäller goda exempel med fokus på integrationsfasen kan det vara värt att också nämna, förutom OECDs tre publikationer, de tidigare beskrivna rapporterna från ARLEM (2015) och IFRC (2016) vilka båda innehåller åtskilliga exempel på framgångsrika integrationsprojekt på lokal nivå. Som en sammanfattning av IFRCs rekommendationer och goda exempel i samband med integrationsfasen kan nämnas några övergripande råd till aktörer med ansvar för inkludering av flyktingar och migranter på lokal nivå (IFRC, 2016:20):

[a] Involve the local community in the services to truly make it a space or opportunity for integration; [b] Have a clear scale-up mechanism across the country, after a small enough programme that minimizes the pull factor; [c] Engage with providers who are willing to adapt their services to cater for the migrant community and adapt services to their needs and dynamics; [d] Include stakeholders from potential employer companies in implementation of the programme (e.g., to provide trainings). This can encourage the participation and long-term commitment of both companies and employees; [e] Have common standard operating procedures, train staff, plan for contingencies, have good coordination between different internal departments, and good collaboration with external partners.

Som nämndes tidigare lyfter IFRCs studie fram en mängd "smart practices" kopplade till fem dimensioner av resiliens (exempelvis *physical*, *human* och *social resilience*), fördelade över de olika faserna

av en typisk migrantresa. I *Tabell 5* nedan visas ett urval framgångsrika lokala projekt kopplade till integrationsfasen (long-term stay). I bilaga 2 (s. 37) finns länkar till de specifika projekt som nämns i tabellen.

Tabell 5. Goda exempel (smart practices) kopplade till integrationsfasen (IFRC, 2016:23-24)

L O N G T E R M M A Y	Dimension of resilience	Name of smart practice	Location
	Income generation	Language lessons and employer matching ¹	Bulgaria
	Income generation	Intergenerational mentoring for immigrant youth ²	Belgium
	Physical (health)	Red Cross Treatment Centres ³	Sweden
	Physical (health)	Medical assistance for the undocumented ⁴	Switzerland
	Human (education)	Integration of children into schools ⁵	Finland
	Social (family)	Red Cross Tracing Application ⁶	Belgium
	Social (society)	Ensamkommandes förbund ⁷	Sweden
	Social (society)	On the run: displacement roleplay ⁸	Sweden

Även Klaver (2016) nämner, under rubriken "Best practices in the Netherlands", några specifika projekt i Amsterdam med fokus på inkludering av flyktingar och migranter i lokalsamhället. Särskilt belyses tre projekt, vilka presenteras i korthet nedan.

Boost Rindijk

Boost Rindijk is a temporary work and meeting space for refugees and local residents to get to know each other, and work together to develop activities that advance integration and inclusion. Among other things, Boost Ringdijk organises language classes, sports activities, and informative workshops. All [foreign participants] are currently in the asylum procedure (Klaver, 2016:28).

Startblok Riekerhaven

Startblok Riekerhaven is a housing project for young refugees who have recently received a resident status and Dutch students and recent graduates. The aim of the project is to give all residents a good start for integration into Amsterdam society. Per living unit there are two social managers (one refugee and one Dutch student/graduate). Together they are responsible for the enforcement of house rules and the social activities and social cohesion within the group. These social managers receive a small monthly fee for their activities (Klaver, 2016:29).

NewBees

NewBees aims at facilitating volunteer work by asylum seekers at Dutch non-profit organizations while they are waiting for the outcome of their asylum procedure. The aim is to help asylum seekers (and refugees) to participate in the Dutch community as soon as possible. Through an online platform, NewBees helps refugees find voluntary positions with local non-profits. This supports social integration and adaptation to the labor market at their destination (Klaver 2016:30).

4.3 Stadens betydelse för mottagande och integration

The role of cities as first points of arrival, transit hubs and ultimate destinations is well established and widely acknowledged by institutions and stakeholders at national and European level (Eurocities, 2016:3).

Ett återkommande ämne i den för rapporten genomgångna litteraturen är städens betydelse för mottagande och integration av flyktingar och migranter. I EUs *Urban Agenda* konstateras exempelvis att "cities are places where both migrants and non-migrants interact, be it through working, studying, living or raising their families. Cities offer great opportunities for migrants and refugees, but cities are also faced with challenges regarding integration and inclusion" (EU, 2016:2). *The Urban Agenda for the EU*, vilken lanserades i maj 2016, kan ses som ett innovativt arbetssätt för att underlätta samverkan mellan medlemsstater, städer, Europeiska Kommissionen och andra aktörer i syfte att identifiera och hantera olika former av sociala utmaningar i Europas städer.¹⁶ En särskilt utpekad sådan social utmaning är inkluderingen av flyktingar och migranter.¹⁷

En befintlig samverkanstruktur mellan europeiska städer, vilken existerat sedan 1986, är *Eurocities*. Eurocities fungerar som en sammanslutning av över 140 europeiska städer som tillsammans berör 130 miljoner invånare i 39 länder.¹⁸ Samverkan organiseras genom sex tematiska forum (culture, economic development, environment, knowledge society, mobility, och social affairs). Inom forumet *social affairs* (som f.n. har sitt huvudsäte i Malmö) ryms åtta arbetsgrupper, av vilka en är fokuserad på migrations- och integrationsfrågor. Som uttrycks på arbetsgruppens hemsida: "This working group is focused on guiding the cities to embrace the diversity of their population and ensure equal opportunities for their population. It works as an environment for mutual learning on integration governance, by using mentoring activities and sharing experiences and good practice between cities"¹⁹ (se även Pitat & Potkanska, 2017:28). I en rapport från 2016, *Refugee reception and integration in cities*, beskriver Eurocities städernas dubbla utmaning när det gäller mottagande och inkludering av flyktingar och migranter: "On a daily basis, city administrations across Europe must strike a fine balance. On the one hand, they have

---

¹⁶ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda-eu/what-urban-agenda-eu>

¹⁷ <https://ec.europa.eu/futurium/en/inclusion-of-migrants-and-refugees>

¹⁸ http://www.eurocities.eu/eurocities/about_us

¹⁹ http://www.eurocities.eu/eurocities/working_groups/Migration-and-integration-&tpl=home

to manage the urgent challenges presented by the daily arrival of refugees and asylum seekers. And on the other hand, they need to establish the necessary infrastructure to prepare for the considerable long term challenge of integrating newcomers into our societies and ensuring social cohesion over the years to come (Eurocities, 2016:3). Städernas dubbla utmaning kan alltså förstås i ett kortare och ett längre perspektiv, där den dagliga utmaningen handlar om att organisera mottagandet av flyktingar/asylsökande på ett så säkert och värdigt sätt som möjligt, och där det längre tidsperspektivet framför allt handlar om att skapa förutsättningar för en hållbar inkludering i samhället. Städens betydelse som ankomstplats, slutdestination, transitnav och avreseort; städer som skapare av både möjligheter och hinder, återspeglas även i OECDs rapport *Working together for local integration of migrants and refugees* (2018). Där konstateras exempelvis att "Cities are increasingly aware that effective integration depends on the circumstances that the host community offers to newcomers and on the characteristics of who arrives" (OECD, 2018:183). Med andra ord, framgångsrik mottagning och inkludering av migranter och flyktingar bygger på att staden kan anpassa, och skapa nya former av, åtgärder som fungerar lokalt (Scholten et al., 2017:74).

En tydlig utmaning för städer i det längre tidsperspektivet är att skapa boendemöjligheter för alla som väntar på, eller som nyligen har fått, uppehållstillstånd (Eurocities, 2016:11; FRA, 2019:4; Scholten et al. 2017:63). Ett reellt problem, vilket noteras i EUs *Urban Agenda*, är den otillräckliga tillgången på lediga bostäder: "Europe builds less since the beginning of the crisis in 2008, regardless of the sector (private, public, cooperative), with the sole exception of Germany. Rising construction costs make it even more difficult for most countries to keep up with the demand" (EU, 2016:16). I en rapport från EUs byrå för grundläggande mänskliga rättigheter (European Union Agency for Fundamental Rights, FRA), menar man att bristen på bostäder försätter svenska kommuner i en situation där man tvingas agera mot lagen²⁰: "Municipalities face difficulties in finding housing for [those who have been granted international protection], and have started to engage in the unlawful practice of not recognising such people's right to continue living in a given municipality beyond the two-year introduction period, according to the National Board of Health and Welfare [Socialstyrelsen]" (FRA, 2019:4).

En annan tydlig utmaning, kanske främst märkbar i det korta perspektivet, har att göra med städens behov att agera snabbt vid storskalig immigration samtidigt som nationella regelverk kan vara dåligt anpassade till den specifika situationen, vilket noteras i Eurocities (2016) rapport: "In most countries, cities do not have a legal competence to care for asylum seekers and refugees. Nevertheless, the scale of arrivals and slow reactions from national authorities have often left cities at the forefront, forcing them to play a role without having a legal mandate nor any specific budget to do so" (s. 13). Åtgärder som anses fullt rimliga och nödvändiga på lokal nivå kan alltså ha bristande täckning i nationella regelverk, och omvänt, nationella regelverk kan vara dåligt anpassade till lokala situationer, vilket skapar stora osäkerheter för städerna som ofta tvingas agera innan regelverken kommit i kapp. Som noteras av Scholten et al. (2017), "[this] was initially the case in Sweden [2015], where cities were sometimes forced to respond to the urgency of refugee migration in ways that did not correspond with national policies, which were much later to respond" (Scholten et al., 2017:32).

För dem som nyligen blivit tillerkända flyktingstatus, och alltså har rätt till vissa sociala förmåner, kan bostadsbristen i städerna bli ett omfattande problem. Eurocities (2016), exempelvis, noterar att "newly

---

²⁰ Den så kallade *Bosättningslagen*: Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (SFS, 2016:38). Se även Förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (SFS, 2017:820). Etableringsperioden, som i citatet benämns "introduction period" varar under 24 månader. Ett sätt att förstå citatet är att Socialstyrelsen, samtidigt som man erkänner kommunernas svårigheter att uppbära tillräckligt med bostäder, här ger uttryck för en kritik mot kommunerna för att de utnyttjar en aktuell dom i förvaltningsrätten vilken ger dem rätt att säga upp bostadskontrakten för nyanlända när etableringsperioden efter två år är slut (www.sabo.se/ny-dom-ger-kommun-ratt-att-saga-upp-nyanlandas-hyreskontrakt/).

recognised refugees with asylum are considered as legal migrants and are allowed to apply for social benefits in the hosting country. In general, one prerequisite is to have an address and thus a permanent home” (Eurocities, 2016:21). Vidare, menar FRA (2019), “since newly arrived beneficiaries of international protection often lack a large network and/or the funds to buy or rent a house, they are most severely affected by the housing shortage” (FRA, 2019:4).

Med utgångspunkt i de för städer typiska utmaningar som beskrivits ovan så avrundas det här avsnittet med en kort presentation av några framgångsrika initiativ. Exempelen är hämtade från Belgien (Bryssel), Tyskland (Leipzig) och Polen (Gdansk). I tillägg presenteras ett småskaligt lokalt initiativ från en mindre ort i Sverige (Röstånga).

Convivial programme²¹

The Convivial programme is an initiative of the Belgian NGO Convivial to recruit landlords to rent houses to migrants. More than two thousand landlords are involved in the programme. It highlights the importance of housing refugees and migrants throughout the city, both in terms of encouraging integration and minimising possible ghettos. The initiative counters criticisms that migrants are housed in poorer areas, with the resultant pressures on local services (EU, 2016:24).

Complex programmes²²

The Complex programmes of Leipzig link housing, health and educational support. The city council is committed to housing refugees in different areas across the city as it aids integration by working against the concentration of migrant communities in particular areas of the city. There are serious health, education and social issues that have to be taken into consideration when integrating refugees, citing the educational examples of finding kindergarten places or placing refugees in apprenticeships (EU, 2016:23).

Social dialogue platforms²³

In 2015, the Mayor of Gdansk appointed an intersectoral and interdisciplinary committee whose aim was to develop a model for the integration of immigrants living in Gdansk. This was Poland's first cross-sectoral and interdisciplinary team within the domain of integration policies addressed to beneficiaries of international protection as well as Third Country Nationals. The committee contained around 140 members representing more than 70 organisations and institutions. The task of the committee was to list available resources and opportunities that could be dedicated to the support of immigrants, identify their major needs and problems and elaborate concrete integration measures targeted at foreign residents of the city. The model covers eight thematic areas (education, employment, culture, local communities, violence and discrimination, social assistance, health and housing) (Pitat & Potkanska, 2017:26; Gdansk, 2016).

Röstånga Utvecklings AB²⁴

Röstånga Utvecklings AB (RUAB) är ett kommersiellt bolag som ägs av den lokala frivilligföreningen Röstånga tillsammans. RUAB skapades bland annat för att invånarna på ett organiserat sätt skulle kunna köpa och renovera ett antal fastigheter som stod och förföll i de

---

²¹ www.convivial.be/asylum-seekers-and-refugees-welcome-to-belgium/

²² www.resettlement.eu/page/cities-welcome-refugees-leipzig

²³ <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/poland-gdansk-to-be-the-first-polish-city-with-own-comprehensive-model-of-immigrant-integration>

²⁴ www.grusoguld.se/lokal-ekonomi/rostanga-renoverar/

centrala delarna av samhället. Som berättas av Persson (2016): "En tanke om ett frivilligt samarbete växte fram. På byns asylboenden fanns människor med snickarkompetens. I byn fanns behov av ideella krafter. Resultatet blev att [Fridhems Folkhögskola] startade ett projekt där byns asylsökande kan läsa svenska tre dagar i veckan och öva språket samtidigt som de arbetar med odling, textil och husrenovering två dagar [med tanken att] de asylsökande som är med och renoverar skulle kunna stanna i Röstånga genom att flytta in i de nya lägenheterna" (Persson, 2016:17).

5 Forskning i framkant

I detta avsnitt behandlas ett urval exempel på aktuell forskning om lokal resiliens relaterat till flyktingmottagning i en europeisk kontext. Sedan hösten och vintern 2015 har mängder av forskningsanslag riktats om från andra områden till att nu finansiera forskning om hur mottagande och inkludering av flyktingar kan ske på ett så effektivt, hållbart och värdigt sätt som möjligt. Forskning som huvudsakligen genomfördes under den mest intensiva perioden 2015, exempelvis kring flyktingars livsvillkor, förut-sättningar och strategier, kan nu kompletteras med uppföljnings- och utvärderingsstudier. Berättelser om lokalsamhällets, städernas, kommuners, och länders respons i det akuta skedet kan nu jämföras med hur det fungerar idag, vilket kan synliggöra förändringar som skett inom organisationer, myndigheter, och föreningar och inom områden som beredskap, samverkan, regelverk, strategier, policy och praktik. FRA (2018), exempelvis, har nyligen utkommit med en studie, *Current migration situation in the EU: impact on local communities (update)*, vilken följer upp en tidigare rapport från 2016²⁵ om hur den storskaliga migrationen påverkade lokalsamhällen i sju europeiska länder (Bulgarien, Grekland, Italien, Sverige, Tyskland, Ungern och Österrike). På ett övergripande plan ligger studiens resultat i linje med vad man kan förvänta sig:

Compared to 2016, the number of asylum seekers generally decreased in the majority of the locations in 2017. However, providing adequate and affordable housing remains one of the main challenges for local communities. Other recurring challenges include tackling negative social responses, supporting (social) integration, providing education and preventing school segregation, providing healthcare, and addressing the transition from education to employment (FRA, 2018:2).

Förutom de utmaningar för lokalsamhällen som beskrivs här så har man också kunnat iakttä positiva konsekvenser av den storskaliga migrationen:

[For example] promising practices in terms of fundamental rights were reported in education and language acquisition, employment and labour markets, healthcare, and accommodation. Social responses to and perceptions of asylum seekers and refugees have overall been positive. Some local communities specifically welcomed the resulting population increase and the positive effects on local economies (FRA, 2018:2).

De exempel på aktuell forskning om lokal resiliens relaterat till flyktingmottagning som presenteras härnäst är av två slag. Först redogörs för ett urval pågående eller nyligen avslutande forskningsprojekt (av vilka somliga kan vara i en så tidig fas att det inte finns några särskilda resultat att rapportera) och därefter beskrivs några möjliga framtida forskningsinriktningar inom resiliens flyktingmottagning och integration genom nyligen publicerade utlysningar från europeiska forskningsfinansiärer.

---

²⁵ <https://fra.europa.eu/en/theme/asylum-migration-borders/overviews/local-communities>

5.1 Pågående forskning

En stor del av den forskning som finansieras genom EU sker inom olika så kallade arbetsprogram²⁶ under paraplybeteckningen Horizon 2020²⁷. Information om och resultat från EU-finansierad forskning med samhällsinriktning samlas under funktionen Community Research and Development Information Service (CORDIS²⁸). Genom en kombination av sökstrategier identifierades sex EU-finansierade forskningsprojekt med relevans för den här rapporten: Vid genomgången av insamlad litteratur noterades ett antal potentiellt relevanta projekt.²⁹ Därefter gjordes sökningar på samtliga noterade projekt i CORDIS projektdatabas för att få fram mer detaljerad information. Baserat på denna information sällades ovidkommande projekt bort. Nedan följer kortfattade redogörelser för de sex projekt som på detta sätt vaskades fram.

RE-DEFINE

Refugee Emergency: DEFining and Implementing Novel Evidence-based psychosocial interventi- ons (RE-DEFINE) syftar till att implementera tidiga och effektiva åtgärder för att förhindra psykisk ohälsa hos flyktingar och asylsökande (och i förlängningen kunna minska det tryck på mottagar-ländernas hälsovård som uppstod efter flyktingvågen 2015). Studien utförs i fem höginkomst-länder (Italien, Tyskland, Finland, Österrike och Storbritannien) och ett låginkomstland (Turkiet).³⁰ Projektet pågår t.o.m. dec 2020 och koordineras av Verona University, Italien.

RefugeesWellSchool

En avgörande faktor för att integrationen av unga flyktingar ska bli framgångsrik är tidiga och effektiva stödinsatser för deras mentala välbefinnande. Preventiva insatser i skolmiljön är ett hittills underutforskat område. Syftet med projektet är därför att utveckla evidensbaserade interventioner i skolmiljö för att främja unga flyktingars och migranternas mentala hälsa, genom exempelvis "classroom drama therapy, social support groups in refugee classes, support networks on school level, and teachers' training".³¹ Dessa interventioner testas i sex europeiska länder. Projektet pågår t.o.m. mars 2022 och koordineras av Gent University, Belgien.

RESPOND

Mot bakgrund av de stora flyktingströmmarna 2015 har projektet Multilevel Governance of Mass Migration in Europe and Beyond (RESPOND) som mål att förbättra EUs förmåga att hantera liknande storskaliga händelser. Projektet undersöker hur migration styrs på tre nivåer – makro (nationellt och transnationellt), meso (nationellt och lokalt), och mikro (individnivå) – genom en innovativ blandning av metoder såsom "legal and policy analysis, comparative historical analysis, political claims analysis, socio-economic and cultural analysis, longitudinal survey analysis, interview based analysis, and photovoice techniques".³² Studien har fem fokusområden: (1) Border management and security, (2) International refugee protection, (3) Reception policies, (4) Integration policies, and (5) Conflicting Europeanization and externalization. "RESPONDs

---

²⁶ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-work-programme>

²⁷ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

²⁸ <https://cordis.europa.eu/>

²⁹ Till exempel, en förteckning över europeiska forskningsprojekt relaterade till *migration* återfinns i EC (2016a)

³⁰ https://cordis.europa.eu/project/rcn/213037_en.html

³¹ https://cordis.europa.eu/project/rcn/212677_en.html

³² https://cordis.europa.eu/project/rcn/211948_en.html

multilevel, multi-method approach shows the co-constitutive relationship between policy and practice among actors at all three levels". Projektet pågår t.o.m. nov 2020 och koordineras av Uppsala universitet, Sverige.

SIRIUS

Efter de stora flyktingströmmarna 2015 står det klart att europeiska länder behöver införa mer rättssäkra och effektiva sätt att hantera följderna av denna typ av händelser, exempelvis när det gäller integreringen av nyanlända på arbetsmarknaden. Projektet Skills and integration of migrants, refugees and asylum applicants in European labour markets (SIRIUS) undersöker hur politiska, institutionella, samhälleliga, och individrelaterade förhållanden kopplade till värdnationen kan fungera som barriärer eller möjliggörare för migranternas, flyktingars och asylsökandes integration på/genom arbetsmarknaden.³³ Projektet pågår t.o.m. dec 2020 och koordineras av Glasgow Caledonian University, Skottland.

TEMPER

Projektet Temporary versus Permanent Migration (TEMPER) syftar till att undersöka fenomenet cirkulär migration, bland annat genom att identifiera de huvudsakliga drivkrafterna bakom (och konsekvenserna av) beslutet att återvända och re-emigrera, liksom att förklara på vilka sätt migrationsrelaterade policys och program spelar in vid individers beslut att cirkulera.³⁴ Cirkulär migration innebär att människor som migrerar återvänder till sina ursprungsländer efter ett tag, för att sedan migrera igen. En orsak kan vara att den politiska eller ekonomiska situationen i hemlandet inte tillåter/motiverar permanent hemvändande. Flyktingar som vid flykttillfället har för avsikt att återvända kan hindras av utdragna asylprocesser vilket gör att man vänjer sig vid det nya landet i stället.³⁵ Projektet pågick t.o.m. augusti 2018 och koordinerades av det Nationella Spanska Forskningsrådet (CSIC).

GLIMER

Ett omfattande forskningsprojekt av stor relevans för den här rapporten är Governance and the local integration of migrants and Europe's refugees (GLIMER)³⁶. Projektet involverar partners från Italien och Cypern (två ankomstplatser för många flyktingar på väg in i EU) samt Storbritannien och Sverige (två länder som är slutdestination för många flyktingar). Genom fallstudier fokuseras mottagnings- och integrationsprocesser i Cosenza, Nicosia, Glasgow och Malmö. Det övergripande syftet med GLIMER är att generera empiriskt grundad kunskap som kan hjälpa beslutsfattare och andra relevanta aktörer att skapa långsiktigt hållbara lösningar för mottagning och integration av flyktingar och migranter på lokal nivå. Bakgrunden till projektet är att länder i både norra och södra Europa, på grund av de stora flyktingströmmarna 2015, blev tvungna att skapa nya innovativa lösningar på lokal nivå för att hantera ankomsten, flödet och bosättningen av stora mängder flyktingar. I en av projektets publikationer beskrivs, lite mer konkret, forskningens inriktning: "One of the overlooked outcomes of this development is that new modes of governance are observable which are characterized by (i) that local and city level articulations of migrant and refugee reception are sometimes significantly diverging from national level policy and rhetoric [se sidorna 18-19 i denna rapport], and (ii) that local and city

---

³³ <https://www.sirius-project.eu/sirius-project>

³⁴ https://cordis.europa.eu/project/rcn/111515_en.html

³⁵ <https://www.migrationsinfo.se/migration/cirkular-migration/>

³⁶ <http://www.glimer.eu/>

http://www.sociology.ed.ac.uk/research/grants_and_projects/current_projects/glimer

level forms of reception of migrants and refugees are leading to patterns of successful early integration” [se sidorna 14-16 i denna rapport] (Righard et al., 2018:1-2). Projektet pågår t.o.m. dec 2020 och koordineras av University of Edinburgh, Skottland.

Som ett komplement till EUs arbetsprogram Horizon 2020 finns även det europeiska forskningsrådet, European Research Council (ERC). Vad som särskilt utmärker ERC (underförstått: i jämförelse med andra forskningsfinansiärer, ev. även Horizon 2020) formulerar rådet på sin egen hemsida på följande vis: “Being ‘investigator-driven’, or ‘bottom-up’, in nature, the ERC approach allows researchers to identify new opportunities and directions in any field of research, rather than being led by priorities set by politicians. This ensures that funds are channelled into new and promising areas of research with a greater degree of flexibility.”³⁷

I en publikation med titeln *Migration and asylum: The contribution of frontier research to the understanding of human mobility across frontiers* (ERC, 2017) presenteras 35 pågående forskningsprojekt med anknytning till migration och flyktingskap. Tre av dessa bedömdes vara av relevans för den här rapportens inriktning, och valdes därför ut för närmare presentationer:

CRIMMIGRATION

Projektet Crime control in the borderlands of Europe (CRIMMIGRATION) undersöker hur praktiker för brottsbekämpning och kontroll av migration på senare år har börjat anta liknande former, ett fenomen som kommit att kallas “Crimmigration control”. Ett konkret exempel på detta är de uppsamlingsläger (inom Europa) som vuxit fram sedan 2015, och de (utanför Europa) som planeras: “We are witnessing growing similarities between criminal and migration control measures. Detention facilities for migrants, for example, often bear resemblance to prisons, and so do the daily routines for their inmates” (ERC, 2017:35). Projektets inriktning har relevanta kopplingar till tidigare forskning. Exempelvis Campesi (2018) har, som noterades i slutet av avsnitt 3 på denna rapport, kritiskt granskat EU-kommissionens *Agenda för migration* och dess direkta konsekvenser för asylsökande. Även projektet RESPOND som kortfattat beskrivs ovan har vissa paralleller med CRIMMIGRATION. Projektet pågick t.o.m. 2016 och koordinerades av Oslo universitet, Norge.

ASYFAIR

Fair and consistent border control? A critical, multi-methodological and interdisciplinary study of asylum adjudication in Europe (ASYFAIR) är ett forskningsprojekt som syftar till att klarlägga hur rättssäker, konsekvent och jämlik gränskontrollen i olika europeiska länder *egentligen* är (ERC, 2017:36). Vidare ska projektet utvärdera det gemensamma europeiska asylsystemet (CEAS³⁸) som sjösattes 2013 för att säkerställa en likvärdig (lägsta) standard för behandlingen av alla asylsökande inom EU (se sidorna 8 och 11 i denna rapport). Projektet pågår t.o.m. 2021 och koordinerades av University of Exeter, Storbritannien.

MIGPROSP

Prospects for international migration governance (MIGPROSP) är ett forskningsprojekt som syftar till att bättre förstå de institutionella åtgärder, inklusive policys och rättsliga procedurer, som uppstår som svar på storskalig migration i de länder som blir destinationer för migranter och flyktingar: “We know [little] about the factors that shape these responses, particularly how

---

³⁷ <https://erc.europa.eu/about-erc/mission>

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

the key people in positions of authority within these governance systems understand the causes, risks and effects of international migration. The aim of MIGPROSP is to collect these understandings and analyse how they condition the institutional responses to global migration now and in the future” (ERC, 2017:50). Projektet, som kan sägas ha vissa likheter med RESPOND som kortfattat beskrivs ovan, pågår t.o.m. 2019 och koordineras av University of Sheffield, Storbritannien.

NordForsk är en organisation under Nordiska Ministerrådet som ska underlätta för forskningssamverkan inom Norden liksom samverkan mellan nordiska forskare och övriga Europa.³⁹ Mot bakgrund av den stora flyktingvågen 2015 fick NordForsk i uppdrag att öka anslagen under 2016 och 2017 till forskning om migration och integration. I samband med det producerade man en översikt för aktuell migrations- och integrationsforskning i Norden; *Nordic migration and integration research: overview and future prospects* (Pyrhönen et al., 2017). Under rubriken “samtida trender i nordisk forskning” presenteras teman som dominerat den nordiska migrationsforskningen under 2010-talet: “These [trends] include integration in the labor market and the education sector; transnationalism and diaspora; gender, sexuality, family, and generations; ethnicity and religion; welfare state, citizenship, and multiculturalism; and the politics of belonging” (Pyrhönen et al., 2017:30). Forskningsteman som ökat kraftigt de senaste åren är exempelvis kontroll av migration, förflyttning och spatiala aspekter, samt ofrivillig/påtvingad migration (*forced migration*). Samtidigt sker bland forskare just nu ett ifrågasättande och uppluckrande av etablerade och rigida gränsdragningar mellan olika typer av migration (Pyrhönen et al., 2017:30).

5.2 Aktuella utlysningar

För att avrunda avsnittet om aktuell forskning så kommer här nedan att presenteras en utblick på möjlig kommande forskning genom några exempel från NordForsk och Horizon 2020. Som nämndes tidigare i detta avsnitt har mängder av forskningsanslag efter 2015 riktats om från andra områden till att nu finansiera forskning om hur mottagande och inkludering av flyktingar kan ske på ett så effektivt, hållbart och värdigt sätt som möjligt. NordForsk är ett exempel på detta, men även EUs Horizon 2020 som vi kommer att se nedan. Först redogörs för några sentida utlysningar inom Horizon 2020 vilka tillkommit som ett direkt svar på de utmaningar som följde med de stora flyktingströmmarna 2015. Därefter återvänder vi till NordForsks forskningsöversikt (Pyrhönen et al., 2017) för att ta del av några identifierade kunskapsluckor (och förslag på framtida forskning) inom nordisk migrationsforskning.

I ett utskick från Horizon 2020 meddelas att arbetsprogrammet *Societal Challenges* som en följd av de stora flyktingströmmarna 2015 uppdaterar sina utlysningar genom att inkludera fem nya teman med fokus på migration. I utskicket motiverar man de nya utlysningarna på följande vis: “New research data is needed that helps to move European countries away from today’s chiefly reactive attitude to a more anticipatory and better coordinated long-term approach to migration. This is crucial, not only for solving the immediate problems of sheltering asylum seekers and refugees, but to facilitate their rapid and lasting integration into the host countries’ society and labour markets” (EC, 2016b:1). De fem nya inriktningarna för forskningsanslag är följande:

(i) Current European and cross-national comparative research and research actions on migration:

“The aim is to provide a joint platform for research communities to map and review the findings from migration related research currently conducted in the EU” (EC, 2016b:1).

---

³⁹ <https://www.nordforsk.org/no>

(ii) Migration and asylum systems:

“Researchers will assess and compare national asylum systems and policies, including their implementation in situations of particular pressure, with a view to investigating how much and what kind of legislative and institutional harmonisation is required and acceptable” (EC, 2016b:2).

(iii) Research social platform on migration and asylum:

“The platform will bring together researchers and a broad range of stakeholders [...] to take stock of best practices in the management of migration and integration in the EU [...] to ensure the best possible reception, protection and successful inclusion of migrants and refugees in their new local environments” (EC, 2016b:2).

(iv) Research on employability, skills and labour market integration of migrants:

“Research will examine the particular challenges and opportunities experienced by migrants having arrived in the EU since 2014, including asylum seekers and refugees, in European job markets, especially as regards assessment and recognition of their skills and qualifications” (EC, 2016b:2).

(v) The significance of cultural and core values for the migration challenge:

“Research will explore the impact of cultural and core values on the migration challenge in Europe. This includes studying how such values are reflected in political and public discourses, and the way they are translated into integration policies and initiatives” (EC, 2016b:2).

Två saker, avslutningsvis, kan vara värda att notera i samband med dessa nyinstittade utlysningar: Den första är att flera av inriktningarna, om inte samtliga, till stora delar liknar (och till vissa delar överlappar) befintliga forskningsprojekt inom ramen för Horizon 2020, ERC och NordForsk (se avsnitt 5.1 ovan). Den andra är att, som Europeiska Kommissionen formulerar det på sin hemsida om pågående och kommande arbetsprogram inom Horizon 2020, “the results [from the five new research topics] will feed into the implementation of the European Agenda on Migration.⁴⁰ Den omfattande satsningen på forskning om mottagning och inkludering av flyktingar och migranter kan med andra ord uppfattas som relativt “top-down” till sin karaktär, eller styrd av politiska intressen.⁴¹ Detta kan ställas i relation till hur det europeiska forskningsrådet (ERC) formulerar sig, som tidigare beskrivits (s. 24), kring sina egna principer för forskningsanslag, nämligen att: “Being ‘investigator-driven’, or ‘bottom-up’, in nature, the ERC approach allows researchers to identify new opportunities and directions in any field of research, rather than being led by priorities set by politicians”.⁴² Med dessa iakttagelser lämnar vi Horizon 2020 och övergår till att sammanfatta några identifierade kunskapsluckor och förslag till framtida forskning utifrån NordForsks översikt (Pyrhönen et al., 2017).

Inledningsvis kan nämnas två övergripande iakttagelser kring vad som kan vara relevant att beforska inom en snar framtid. Den första iakttagelsen handlar om behovet av att studera integration på nya sätt, utifrån nya teoretiska perspektiv och med hjälp av nya metoder:

Studying [integration] longitudinally in order to understand integration outcomes in different life-stages and areas of life; examining it intersectionally, allowing analyses of how migrants’

---

⁴⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-17-4123_en.htm

⁴¹ Se t.ex. Campesi (2018) (s. 10 i denna rapport) för en kritisk granskning av European Agenda on Migration

⁴² <https://erc.europa.eu/about-erc/mission>

gender, ethnicity and class influence the integration process; and conceptualizing integration as 'an inherently political project' for the Nordic welfare state (Pyrhönen et al., 2017:34).

Den andra övergripande iakttagelsen handlar om behovet av att, genom relevanta forsknings-ansatser, ifrågasätta den självbild av tolerans och icke-diskriminering som odla(t)s i nordiska länder:

The image of the Nordic countries as 'innocent' when it comes to racism and reproduction of colonial discourses needs to be questioned, and analysis is needed on racism and discrimination in different forms: from every-day racism to structural discrimination, for example, in the labor and housing markets (Pyrhönen et al., 2017:35).

Utöver dessa två övergripande iakttagelser listas i NordForsks rapport sju mer konkreta områden som luckor i den existerande nordiska forskningen om migration och integration. Av dessa sju områden valdes tre ut som särskilt relevanta för denna rapport. Nedan redogörs i korthet för dessa tre förslag på framtida forskning:

(i) Networks in civil society – from migrants to communities:

We need more research that makes use of literature and media studies, and assesses how different policies shape the migrants' experience 'from the inside' (Pyrhönen et al., 2017:36).

(ii) Implementation of integration policies – governance and effects:

"The largely uncharted overlaps between different integration authorities, particularly the ad hoc division of governmental, municipal and third sector competences, is a big problem from the point of view of developing Nordic research on comparative governance and effects-based assessment of best practices" (Pyrhönen et al., 2017:37).

(iii) Urban and regional challenges and possibilities:

"There are ample sources for providing historical and ethnographic contextualization of why the migrants may not want to stay in the nice enclaves they are assigned to" (Pyrhönen et al., 2017:38).

Som avslutning för denna del av rapporten kan det vara värt att särskilt lyfta fram ett pågående nordiskt-europeiskt samarbetsprojekt inom ramen för NordForsk. Det är ett omfattande forskningsprogram med en budget på 79 miljoner SEK (varav 22 miljoner från NordForsk) med den övergripande titeln *Joint Nordic-UK research programme on Migration and Integration*.⁴³ Syftet med forskningsprogrammet är att öka kunskapen om migrations- och integrationsfrågor i en nordisk-brittisk kontext för att därigenom kunna tillvarata de möjligheter samt möta de utmaningar som storskalig migration utgör. Genom programmet hoppas man kunna presentera evidensbaserad data som visar på de *verkliga* effekterna av invandringen till välfärdsländer, så att beslutsfattare och andra relevanta aktörer kan vidta åtgärder som bygger på robust forskning, inte på känslor (Chortsen, 2018:11). Programmet ska finansiera sex forskningsprojekt vilka beräknas kunna påbörjas i januari 2020. Prioriterade teman för ansökningarna är bland annat: "[i] drivers for migration and global, regional and local migration chains and patterns; [ii] health and wellbeing among migrants; [iii] social cohesion and inequality; and [iv] politics and governance of migration and integration".⁴⁴

---

⁴³ <https://www.nordforsk.org/en/programmes-and-projects/programmes/integration-and-migration>

⁴⁴ <https://funding.nordforsk.org/portal/#call/1465>

6 Diskussion

I det här avslutande avsnittet görs ett försök att sammanfatta några för rapporten övergripande teman vilka utkristalliserats under genomgången av litteraturen. De teman som framkommit kan i någon mån uppfattas som en indikation om de utmaningar som aktörer på samtliga nivåer inom fältet flyktingmottagning och integrering har att hantera, både idag och under överskådlig framtid. Men innan vi tittar på de utmaningar som kan skönjas i den korpus av publikationer som ligger till grund för rapporten så ska vi återknyta till själva grundfrågan som ställdes i inledningen och som varit vägledande under arbetet med dessa texter: Hur talas det om *resiliens* i förhållande till flyktingmottagning och integrering på lokal nivå ur ett europeiskt perspektiv?

Det korta och ganska tråkiga svaret är att det i de för rapporten genomgångna texterna faktiskt inte talas om resiliens – åtminstone inte i explicita termer. I några nyckeldokument (EU, 2013/33; EASO, 2016; UNHCR, 2001) beskrivs riktlinjer för ett standardiserat arbete med, och därmed en gemensam "lägsta nivå" av, mottagning och integration. På liknande vis lägger New York deklARATIONEN (UN, 2016) fram riktlinjer och övergripande åtaganden för en mer human flyktingmottagning, med koppling till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling (UN, 2015, artikel 23 och 29). En organisation, Danish Refugee Council (DRC), gör, som vi kommer att gå närmare in på nedan, en explicit koppling mellan New York deklARATIONEN och resiliens.

Med detta sagt så kan man notera att det trots allt finns en del dokument som talar om resiliens i explicita termer. Det är ett särskilt kluster av texter som var en del av det för rapporten insamlade materialet men som hittills inte diskuterats. Anledningen till att dessa texter inte nämnts i rapportens huvuddel är att tolkningen av resiliensbegreppet, eller snarare användningen av det i den specifika kontexten, inte legat helt i linje med den förståelse av resiliens som uttrycks i denna rapport. Samtidigt finns det en del ämnesmässigt relevanta paralleller mellan dessa texter i förhållande till rapportens syfte. Inte minst kan de erbjuda alternativa perspektiv och stimulera till nya sätt att tänka kring resiliens. Därför kommer ett urval av dessa publikationer (vilka alltså balanserar på gränsen för att inkluderas i denna rapport) att diskuteras helt kort i det följande.

IFRCs (2016) rapport, *Smart practices that enhance resilience of migrants*, är inriktad på två typer av resiliens, varav den ena diskuterades i avsnitt 4 (s. 11-16). Där diskuterades resiliens på *organisatorisk* nivå; resiliens hos de lokala aktörer som ansvarar för mottagande och integrering av flyktingar. Men IFRCs rapport tar, som titeln antyder, även upp resiliens på *individnivå*; resiliens hos de enskilda personer som flyr sina hemländer. En del av de "best practices" som nämns i IFRCs rapport handlar med andra ord om hur Röda Korset (och andra frivilligorganisationer som följer migranter längs deras resa) kan arbeta för att öka och stärka resiliensen hos enskilda individer under flyktens olika faser.

En publikation, *Resilience-based development response to the Syria crisis* (UNDP, 2013), diskuterar resiliens utifrån ett tredje perspektiv. Här är fokus varken på organisatorisk nivå hos mottagaren eller på individnivå hos den flyende, utan på lokal nivå i de samhällen som människor migrerar (eller flyr) från. Frågan om resiliens omformuleras alltså till att handla om hur omgivande aktörer som exempelvis FNs utvecklingsprogram (UNDP) kan arbeta för att öka och stärka resiliensen i de samhällen som blir kvar när infrastruktur förstörts, levnadsbetingelser försämrats, och delar av befolkningen migrerat till grannländer eller till andra världsdelar. UNDPs arbete med att stärka utsatta lokalsamhällens resiliens är strukturerat utifrån tre övergripande faser – *coping*, *recovering*, och *sustaining*:

Through a resilience-based development approach, UNDP takes a longer-term perspective from the outset, focusing on strengthening the capacity of communities [in Syria and in host communities in neighbouring countries] to *cope* with the crisis through immediate emergency

interventions, by bolstering livelihoods, housing, infrastructure and basic services; *recover* from the socio-economic impact of the crisis by regaining productive assets; and *sustain* this recovery toward development through a functioning and peaceful socio-economic and political environment where development gains are protected (UNDP, 2013:5).

Som nämndes tidigare ger organisationen Danish Refugee Council uttryck för en koppling mellan resiliens och New York deklARATIONEN. Ett sätt på vilket DRC formulerar denna koppling mer konkret är i sättet man talar om hur deklARATIONEN kräver ett helt nytt sätt att arbeta med flyktingmottagning, ett sätt som ofta går under benämningen "the whole-of-society approach":

The New York Declaration for Refugees and Migrants [...] call for a new way of working on refugee response. It is about engaging a wide array of stakeholders through a 'whole-of-society' approach to initiate long-term planning for solutions early on in an emergency, integrate refugees into national development plans, and build on refugee inclusion and self-reliance while benefitting host communities (DRC, 2017:2). [...] This new way of working is centred around collective outcomes across the UN system and the broader humanitarian, development, and peace-building community, based on a shared understanding of sustainability, vulnerability, and resilience (DRC, 2017:4).

Ytterligare en organisation som understryker kopplingen mellan resiliens och ett "whole-of-society" arbetssätt är Migration Policy Institute (MPI). För att detta nya arbetssätt, vilket involverar en mängd olika aktörer på olika nivåer, ska fungera effektivt så krävs att det skapas nya och mer genomtänkta ramverk kring integration:

With creative, carefully considered, and thoroughly evaluated policy, countries have an opportunity to move away from narrow concepts of integration and community cohesion, and towards richer and more inclusive communities that are more robust and resilient because they have been prepared to adapt to change (Papademetriou & Benton, 2016:31).

Slutligen, den organisation som mest explicit talar om resiliens i sina publikationer, och som tydligast har integrerat resiliens i sin inom-organisatoriska terminologi, är OECD (Mitchell, 2013; OECD, 2018b). Sedan några år tillbaka arbetar man inom OECD även med resiliens som ett konkret verktyg, med vilket menas att man utvecklat metoder för att operationalisera, mäta och förstärka resiliens. Ett aktuellt exempel är rapporten *Improving resilience of integration systems for refugees and other vulnerable migrants* (OECD, 2019), i vilken man fokuserar på hur man kan göra samhällliga system mer resilienta:

This includes the immediate coping capacities in the event of external and unplanned shocks; the ability to absorb the shock in the short-term emergency; adaptive capacities in order to recover from the consequences of these shocks and to mitigate losses; and transformative capacities in the long term in order to anticipate similar crises and alleviate their consequences (OECD, 2019:20)⁴⁵.

Ett konkret förslag på förbättring, enligt OECDs rapport, är att ta tidiga varningssignaler på mycket större allvar, något som man inte gjorde inför hösten 2015:

The early warning systems in place were inadequate or poorly integrated into the policy making process, leaving signals unread. Better preparation of OECD countries for future crisis requires improvement in early warning systems, but also their interaction with relevant authorities, in

---

⁴⁵ https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/ready-to-help_9789264311312-en

particular at the local level. Even in the absence of explicit warnings, scenarion building can help guide policy choices when crisis emerge (OECD, 2019:14).

Med det avslutar vi denna del av diskussionen och övergår till att titta närmare på några av de utmaningar som går att skönja efter genomgången och tematiseringen av den insamlade litteraturen. De tre utmaningar som redogörs för nedan kan ses som ett försök till syntetisering av de teman som utkristalliserats under arbetet. Det är tre utmaningar som uppstår i spänningsfältet mellan policy och praktik – ett spänningsfält som är påtagligt i stora delar av den genomgångna litteraturen. Jag har valt att kalla de tre utmaningarna för (i) kamp om verklighetsbilden, (ii) ovilja att bidra, och (iii) hinder för att bidra. Nedan redogörs kortfattat för var och en av de tre utmaningarna.

(i) Kamp om verklighetsbilden:

Beroende på vem som står bakom olika publikationer kan beskrivningen av verkligheten, eller omvärldsanalysen om man så vill, te sig väldigt olika. I publikationer från överstatliga aktörer som exempelvis FN (New York-deklarationen) och EU (Agenda för migration) talas det om "global solidaritet" (EC, 2018; UNHCR, 2016). Samtidigt visar aktuell forskning på en pågående nedmontering av den gemensamma europeiska flyktingpolitiken. Brekke och Staver (2018) talar t.o.m. om en re-nationalisering av densamma, vilket alltså står i skarp kontrast mot global solidaritet.

(ii) Ovilja att bidra:

En andra utmaning uppstår i spänningsfältet mellan ramverk för standardisering av bemötande vid mottagande av asylsökande (EU, 2013/33; UNHCR, 2001) och de faktiska åtgärder som görs på lokal nivå (t.ex. ARLEM, 2015). Många gånger gör lokala aktörer (ofta frivilligt) stora insatser när så behövs, inte sällan utöver den standardiserade "lågstanivå" som föreskrivs av EUs och UNHCRs ramverk. Men risken finns ändå, särskilt med tanke på pågående processer av re-nationalisering, att länder använder dessa ramverk som riktmärke för att göra så lite som möjligt. Med andra ord, det kan bli ett "race" mot lägsta acceptabla nivå för human och värdig mottagning och integration av flyktingar. Om den gemensamma (solidariska) europeiska flyktingpolitiken fortsätter att falla sönder så mister EUs princip om "benchmarking" (jämförelse med det "goda" exemplet som drivkraft) sin mening.

(iii) Hinder att bidra:

En tredje utmaning uppstår i spänningsfältet mellan nationell policy och lokal praktik. Med det menas att mottagandet av flyktingar och migranter på lokal nivå (i det akuta skedet) kan försvåras av otillräcklig eller eftersläpande nationell policy. Som nämndes i avsnitt 4.3 (s. 18-19) så finns det många exempel på detta när man tittar på flyktingmottagning med utgångspunkt i den resurs och det hinder som staden (som ankomstplats) utgör. Det gäller inte minst utmaningen med att se till att det finns boende för alla under ankomst- och integrationsfasen. Med stora mängder ankommande på kort tid måste städer agera snabbt, ofta utan lagmässiga ramverk eller nödvändiga ekonomiska resurser. Med andra ord, städer (och mindre lokalsamhällen som utgör ankomstpunkt) måste vara uppfinningsrika och kreativa i den akuta fasen, och kanske agera helt utanför befintliga regelverk, vilket noteras av exempelvis Eurocities (2016) och Scholten et al. (2017). Samtidigt, ur denna "miss-match" mellan nationell policy och lokal praktik, ur den uppfinningsrikedom som då krävs, kan det naturligtvis komma något gott. GLIMER-projektet, vilket redogörs för på sidan 23, tar fasta på de positiva effekter som uppstår när aktörer på den lokala nivån tvingas göra vad man måste på nya sätt: "One of the overlooked

outcomes of this development is that [...] local and city level forms of reception of migrants and refugees are leading to patterns of successful early integration” (Righard et al., 2018:1-2).

Avslutningsvis kan vi lyfta blicken högt och göra en väldigt övergripande sammanfattning av vad som krävs för ett resilient flyktingmottagande. För det första måste vi ta hänsyn till människors komplexitet vid ankomst och utformning av åtgärder. Individer (i den situationen) har behov, resurser, och möjligheter som kan och bör tas tillvara. För det andra måste nödvändiga processer förenklas så långt det går. Man måste integrera viktiga åtgärder i befintliga vardagliga flöden. Sekventiella åtgärder bör ersättas med parallella för att minimera onödig och passiviserande väntan. För det tredje behöver vi, som mottagarland och värdsamhälle, mer upplysning och utbildning. Vi behöver bli mer självkritiska och till stora delar förändra vår inställning till mångfald. Vi behöver utveckla mer av vad Gächter (2005) benämner “reception competence”.

Referenser

- ARLEM (2015) *List of best practices regarding the role of local and regional authorities in integrating third-country nationals in the Mediterranean region*. Assemblée Régionale et Locale Euro-Méditerranéenne, Bruxelles. (COR-2015-00991-00-03-TCD-TRA)
- BAMF (2016) *The stages of the German asylum procedure: An overview of the individual procedural steps and the legal basis*. Federal Office for Migration and Refugees, Germany. (www.bamf.de/publikationen)
- BAMF (2017) *Integrated refugee management: Asylum and refugee protection*. Federal Office for Migration and Refugees, Germany. (www.bamf.de/publikationen)
- Bartlett, J. och Miller, C. (2013) *The state of the art: A literature review of social media intelligence capabilities for counter-terrorism*. DEMOS. (www.demos.co.uk/files/DEMOS_Canada_paper.pdf)
- Blair, M. (2016) *An analysis of the migration policies of the European Union and their effectiveness in managing the current migration crisis*. MA IDS Thesis Projects 33. Concordia University, Portland. (<http://commons.cu-portland.edu/gradproj/33>)
- Blumer, H. (1954) What is wrong with social theory? *American Sociological Review*, 19(1), pp. 3-10.
- Brekke, J-P. och Staver, A. (2018) The renationalization of migration policies in times of crisis: the case of Norway. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(13), pp. 2163-2181.
- Camposi, G. (2018) Seeking asylum in times of crisis: Reception, confinement, and detention at Europe's southern border. *Refugee Survey Quarterly*, 37(1), pp. 44-70.
- Chortsen, J. (2018) Large Nordic-British research initiative on migration and integration. *NordForsk Magazine* 2018.
- Dk Gov (2015) *International migration – Denmark. Report to OECD, October 2015*. The Danish Government, Ministry of Immigration, Integration and Housing. Denmark.
- DRC (2015) *The asylum procedure in Denmark*. The Danish Refugee Council. Copenhagen, Denmark.
- DRC (2017) *Whose responsibility? Accountability for refugee protection and solutions in a whole-of-society approach*. HERE-Geneva and the Danish Refugee Council. Copenhagen, Denmark.
- EASO (2016) *Guidance on reception conditions: Operational standards and indicators*. European Asylum Support Office.
- EC (2016a) *Research on migration: Facing realities and maximising opportunities. A policy review*. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation. (https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/ki-04-15-841_en_n.pdf)
- EC (2016b) *Tackling the migration challenge: €11 million for five new research topics*. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation. (https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/h2020_media_package_factsheet_072016.pdf)

- EC (2018) *Managing migration in all its aspects: Progress under the European Agenda on Migration*. European Commission contribution to the European Council.
- EP (2018) *Migration and Asylum: a challenge for Europe* (PE 600.414). European Parliament.
- ERC (2017) *Migration and asylum: The contribution of frontier research to the understanding of human mobility across frontiers*. European Research Council, Research and Innovation Policy, and European Commission, Directorate-General for Research and Innovation.
- EU (2013/33) Laying down standards for the reception of applicants for international protection. Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council. *Official Journal of the European Union*, (56) (L 180/96), pp. 96-116.
- EU (2016) Report on the working conference on reception and housing of migrants and refugees. Urban Agenda for the EU. The European Urban Knowledge Network, the city of Amsterdam.
- Eurocities (2016) *Refugee reception and integration in cities*. Eurocities, Social Affairs. Brussels.
- FRA (2018) *Current migration situation in the EU: impact on local communities (update)*. European Union Agency for Fundamental Rights. Vienna, Austria.
(<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/current-migration-situation-local-communities-update>)
- FRA (2019) *Migration: Key fundamental rights concerns* (1.11.2018-31.12.2018). European Union Agency for Fundamental Rights. Quarterly Bulletin. Luxembourg.
(<https://fra.europa.eu/en/theme/asylum-migration-borders/overviews>)
- Gammeltoft-Hansen, T. och Tan, N. (2017) The end of the deterrence paradigm? Future directions for global refugee policy. *Journal of Migration and Human Security*, 5(1), pp. 28-56.
- Gdansk (2016) *Immigrant Integration Model*. Gdansk City Hall, Social Development Department.
(<https://www.gdansk.pl/pobierz/91579/Immigrant-Integration-Model>)
- Gieseken, H. O. (2017) The protection of migrants under international humanitarian law. *International Review of the Red Cross*, 99(1), pp. 121-152.
- Gächter, A. (2005) Migration challenge – Austria as a country of immigration: Considerations on the active reception of migrants in a society with increasing diversity. In: Binder, S., Rasuly-Paleczek, G., und Six-Hohenbalken, M. (eds.) *Heraus Forderung Migration, "Beiträge zur Aktions- und Informationswoche der Universität Wien anlässlich des 'UN International Migrant's Day'"*. *Abhandlungen zur Geographie und Regionalforschung*, Nr. 7. Wien.
- Hellström, M. och Wallén, F. (2015) *Mottagnings- och integrationssystem för flyktingar i fem länder*. Svenskt Näringsliv. Stockholm.
- IFRC (2016) *Smart practices that enhance resilience of migrants*. Summary report, June 2016. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Geneva, Switzerland.
(https://www.ifrc.org/Global/Publications/migration/Smart-practices-summary-report_EN.pdf)
- Klaver, J. (2016) *Local responses to the refugee crisis in the Netherlands. Reception and integration*. National Integration Evaluation Mechanism (NIEM) analyses. Institute of Public Affairs, the Embassy of

- the Kingdom of the Netherlands in Poland and the European Commission Representation in Poland. Warsaw.
- Mitchell, A. (2013) *Risk and resilience: From good idea to good practice*. OECD Development Co-operation Working Papers, No. 13. OECD Publishing, Paris.
- MMRP (2017) *Refugee reception and integration*. Policy briefing, June 2017. Mediterranean Migration Research Programme. Economic and Social Research Council, United Kingdom.
- OECD (2015) *Local responses to refugee crisis: From initial reception to longer term integration*. Agenda and issues papers. Round table discussion, 26th November 2015, OECD headquarters, 2 rue André Pascal, Paris 750 16. (<https://www.oecd.org/leed-forum/activities/Refugees-roundtable-AGENDA-ISSUES-PAPERS.pdf>)
- OECD (2016) Making integration work. Refugees and others in need of protection. OECD Publishing, Paris. (<http://lft.ee/admin/upload/files/OECD%20Integratsioon.pdf>)
- OECD (2018a) *Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees*, OECD Publishing, Paris. (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/local_integration.pdf)
- OECD (2018b) Resilience at OECD: Current state and future directions. Draft paper. SG/NAEC(2018)5. OECD General Secretariat.
- Papademetriou, D. och Benton, M. (2016) *Towards a whole-of-society approach to receiving and settling newcomers in Europe*. Migration Policy Institute, Washington DC, US.
- Pelling, L. (2018) Migranterns rättigheter i fokus för FN. *Världspolitikens Dagsfrågor*, Nr. 3 2018. Utrikespolitiska Institutet. Stockholm.
- Persson, A. (2016) Gemenskap ger resultat. *Grus & Guld*, Nr. 4, pp. 15-23.
- Pitat, A. och Potkanska, D. (2017) *Local responses to the refugee crisis in Poland. Reception and integration*. National Integration Evaluation Mechanism (NIEM) analyses. Institute of Public Affairs, the Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Poland and the European Commission Representation in Poland. Warsaw.
- Pyrhönen, N., Leinonen, J. & Martikainen, T. (2017) *Nordic migration and integration research: Overview and future prospects*. Policy Paper no. 3, 2017. NordForsk, Oslo.
- Region Halland (2015) *Asylprocessen, etableringsprocessen, processen för ensamkommande barn: Aktörer, roller, processbeskrivning, diskussion, fokusområden och utvecklingspunkter*. Region Halland, Hylte kommun, och Länsstyrelsen Hallands län.
- Righard, E., Öberg, K., Loprieno, D., Elia, A., Meer, N., Peace, T., Hill, E., Pastalidou, A., och Christodoulou, J. (2018) The governance and local integration of migrants and Europe's refugees (GLIMER). Work Package 2: Deliverable 2.1. (<http://www.glimer.eu/outputs/>)
- RIR (2017:4) *Lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015 – beredskap och hantering*. Riksrevisionen. Stockholm. (<https://data.riksdagen.se/fil/CD5362FE-50FC-4E59-9CE6-EE88D92A73D1>)

- Scholten, P., Baggerman, F., Dellouche, L., Kampen, V., Wolf, J. & Ypma, R. (2017) *Policy innovation in refugee integration. A comparative analysis of innovative policy strategies toward refugee integration in Europe*. Erasmus Universiteit, Faculteit Sociale Wetenschappen, Rotterdam.
- SFS (1994:137) *Lag om mottagande av asylsökande*. Justitiedepartementet. Stockholm.
- SFS (2001:453) *Socialtjänstlag*. Socialdepartementet. Stockholm.
- SFS (2016:38) *Lag om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning*. Arbetsmarknadsdepartementet. Stockholm.
- SFS (2017:820) *Förordning om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare*. Arbetsmarknadsdepartementet. Stockholm.
- SOU (2017:12) *Att ta emot människor på flykt. Sverige hösten 2015. Betänkande av Utredningen om migrationsmottagandet 2015*. Justitiedepartementet. Stockholm.
- Uman, L. (2011) Systematic reviews and meta-analyses. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 20(1), pp. 57-59.
- UN (1951) *Convention relating to the status of refugees*. United Nations General Assembly. (<https://refworld.org/docid/3be01b964.html>)
- UN (1967) *Protocol relating to the status of refugees*. United Nations General Assembly. (<https://www.refworld.org/docid/3ae6b3ae4.html>)
- UN (1990) *Convention on the protection of the rights of all migrant workers and members of their families*. United Nations General Assembly. (<https://refworld.org/docid/3ae6b3980.html>)
- UN (2015) *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. (A/RES/70/1) United Nations.
- UN (2016) *New York declaration for refugees and migrants*. United Nations General Assembly. (<https://refworld.org/docid/57ceb74a4.html>)
- UNDP (2013) *Resilience-based development response to the Syria crisis*. United Nations Development Programme. New York, US.
- UNHCR (1998) *Report of the working group of intergovernmental experts on the human rights of migrants submitted in accordance with Commission on Human Rights 1997/15*. United Nations Commission on Human Rights. (<https://www.refworld.org/docid/3b00efd714.html>)
- UNHCR (2001) *Global consultations on international protection – third track: Reception of asylum-seekers, including standards of treatment, in the context of individual asylum systems*. (<https://www.refworld.org/docid/3bfa81864.html>)
- UNHCR (2015) *Observations on the proposed amendments to the Danish social security legislation*. United Nations Commissioner for Refugees. (<https://www.refworld.org/docid/55c9c80b4.html>)
- UNHCR (2016) *Comprehensive refugee response framework: From the New York declaration to a global compact on refugees*. (<https://www.refworld.org/docid/589332a90.html>)

Bilaga 1

Avsnitt 2, sidan 7-8:

Illustration 1. Asylprocessen, familjer och barn över 18 år (Region Halland, 2015:12)

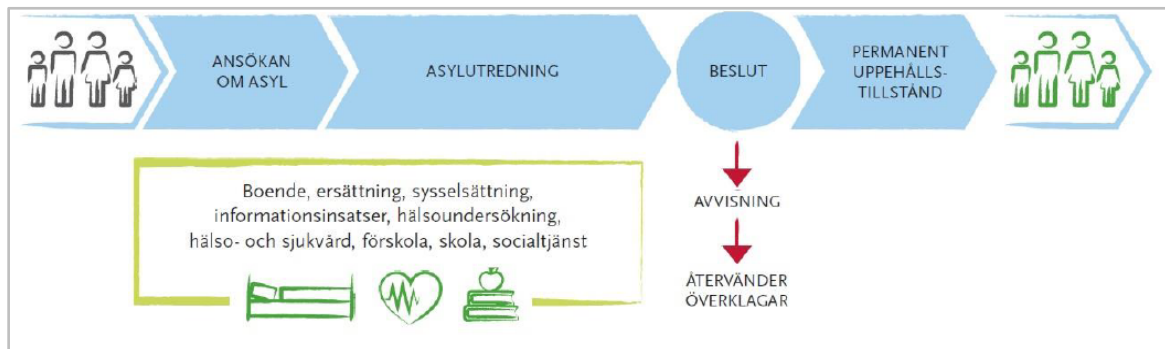

Illustration 2. Asylprocessen, ensamkommande barn (Region Halland, 2015:34)

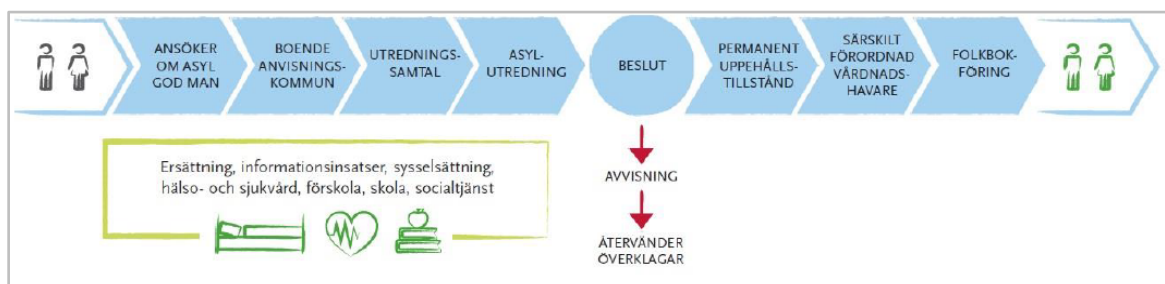
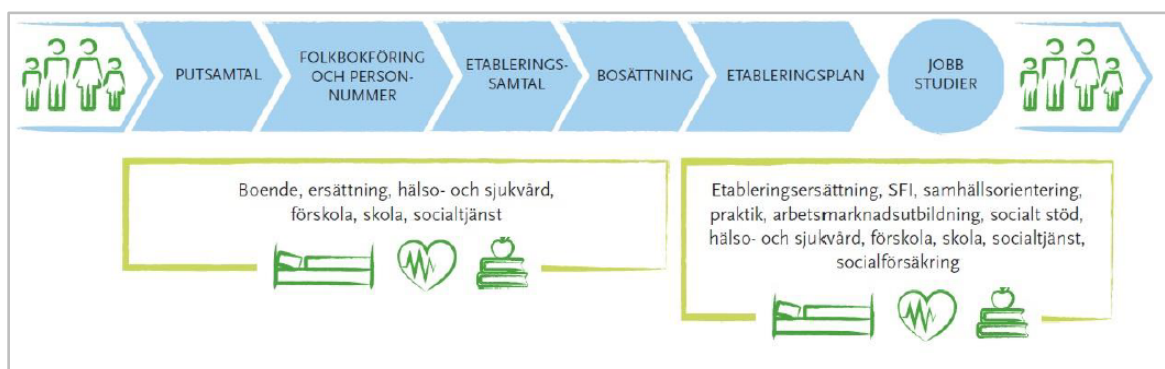

Illustration 3. Etableringsprocessen (Region Halland, 2015:22)

Bilaga 2

Avsnitt 4, sidan 13:

Länkar till projekt (*smart practices*) – ankomstfas

- ¹ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/advocacy-against-destitution-british-red-cross/>
- ² <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/specialized-reception-centre-for-psychological-support-belgium/>
- ³ <https://www.ecoi.net/en/source/10979.html>
- ⁴ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/espace-formation-projects-belgium/>
- ⁵ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/refugee-buddy-app-netherlands/>
- ⁶ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/network-of-community-interpreters-switzerland/>
- ⁷ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/resettlement-reception-programme-finland/>
- ⁸ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/early-integration-programme-finland/>

Avsnitt 4, sidan 17:

Länkar till projekt (*smart practices*) – integrationsfas

- ¹ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/employer-referral-and-language-lessons-bulgaria/>
- ² <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/intergenerational-mentoring-for-immigrant-youth-belgium/>
- ³ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/red-cross-treatment-centres-sweden/>
- ⁴ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/health-care-for-irregular-migrants-switzerland/>
- ⁵ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/integration-of-migrant-children-into-schools-finland/>
- ⁶ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/red-cross-tracing-application-belgium/>
- ⁷ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/ensamkommandes-forbund-sweden/>
- ⁸ <https://media.ifrc.org/global-review-on-migration/smart-practice/on-the-run-displacement-roleplay-sweden/>

Mid Sweden University 2019
ISBN 978-91-88947-08-6
www.miun.se/rcr